

॥ आदित्य हृदय सटिक ॥

प्रसिद्ध कर्ता,
महादेव रामचंद्र जगुष्टे, पुकसेलर.

तथा हरनाम—अमदावाद.

आवृत्ति १ वी. प्रत २०००. संवत् १९७४. सन् १९१८.
(सर्वे हक स्वाधीन)

अमदावाद—भाटीआमां आवेला श्री “ भाग्योदय प्रीन्टिंग
प्रेस ” मां जेहाला देवशंकर हवेगे छाप्युं.

किंमत ३. ०-४-०.

১৯৬৮
১/১২/৬৮
১৯৬৮

১৯৬৮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુવ્રમાંક: ૭૪૪૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઓદિત્યલ્લદય સર્વિડ

વિષય ૫૨:૪૩૭

श्रीगणेशायनमः

॥ अथ आदित्यहृदय सटीकः ॥

आचम्यदेशकालौसंकीर्त्यममारोग्यावाप्तये श्रीसवितृसूर्य-
नारायण प्रीत्यर्थंद्वादशनमस्काराख्यंकर्मकारिण्ये ॥

आचमन करी, पोताने सुष्प भजवा भाटे श्री सवितानारायणुनी
कृपासाश् पार नमस्कारवाणां कर्मने करवां, देशकाल विगेरेना संकल्प
कर्या पछी नीचे प्रभाणे ध्यानाउठ थवुं.

॥ अथध्यानम् ॥

•ध्येयः सदासवितृमंडलमध्यवर्ती नारायणः सरसिजासन-
सन्निविष्टः ॥ केयूरवान्मकरकुंडलवान् किरीटीहारीहिरण्यव-
पुर्धृतशंखचक्रः ॥ १ ॥

ધ્યાન.

જેને હાથે બાજુબન્ધ, કાને મકરાકૃત કુંડલ, મસ્તક ઉપર મુકુટ, કંઠમાં હાર, સુવર્ણના સદશ જેતું શરીર છે તથા જેણે હાથમાં શંખ તથા ચક્રને ધારણ કરેલ છે, અને સૂર્યના મન્ડલમાં મધ્યમાં જે પદ્માસનથી બેઠેલા છે, એવા નિરન્તર ધ્યાન કરવા યોગ્ય નારાયણનું હું ધ્યાન કરું છું.

एकचक्रथोयस्यदिव्यः कनकभूषितः ॥

समेभवतुसुપ्रीतः पद्महस्तोदिवाकरः ॥ ૨ ॥

સુવર્ણથી ભૂષિત, એક પૈડાવાળો જેનો દિવ્ય રથ છે, અને જેના હસ્તમાં કમળ છે, એવા દિવાકર-સૂર્ય ભગવાન મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ. ૨

॥ मित्रायनमः ॥ रवयेनमः ॥ सूर्यायनमः ॥ भानवेनमः ॥

खगायनमः ॥ पूष्णेनमः ॥ हिरण्यगर्भायनमः ॥ मरीचयेनमः ॥

आदित्यायनमः ॥ सवित्रेनमः ॥ अर्कायनमः ॥ भास्करायनमः ॥

મિત્રને, રવિને, સૂર્યને, ભાનુને, ખગને, પુષાને, હિરણ્યગર્ભને, મરિચિને, આદિત્યને, સવિતાને, અર્કને અને ભાસ્કર એ આર આદિત્યને નમસ્કાર કરું છું.

नमः सवित्रेजगदेकचक्षुषेजगतत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे ॥

त्रयीमयायत्रिगुणात्मधारिणेविरिंचिनारायणशंकरात्मने ॥ ૧ ॥

જગતનાં એક નેત્રરૂપ જગતની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ અને નાશના-કારણ કષ્ટ, યજ્ઞ અને સામ એ ત્રણવેદ રૂપ તથા સત્વ, રજઃ અને તમોગુણના શરીરને ધારણ કરવાવાળા, એટલે કે વિષ્ણુ, બ્રહ્મા અને શિવરૂપ સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર કરું છું. ૧

નમોસ્તુસૂર્યાયસહસ્રરશ્મયેસહસ્રશાखान्वિતસંભવાત્મને ॥

સહસ્રયોગોદ્ભવભાવભાગિનેસહસ્રસંખ્યાયુધધારિણેનમઃ ॥૨॥

હજારો કિરણોવાળા હજારો શાખાઓથી યુક્ત ઉત્પત્તિ સ્વરૂપ છે જેનું એવા હજારો યોગથી ઉત્પન્ન થયેલ પદાર્થોની ભોગવવાવાળા અને હજારો આયુધને ધારણ કરવાવાળા સૂર્યનારાયણને નમસ્કાર કરું છું. ૨

આદિત્યસ્યનમસ્કારંયેકુર્વતિદિનેદિને ॥

જન્માંતરસહસ્રેષ્ટદારિદ્ર્યંનોપજાયતે ॥ ૩ ॥

જે મનુષ્ય પ્રતિદિવસ સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર કરે છે, તેને હજારો જન્મમાં પણ દારિદ્ર આવતું નથી. ૩

શ્રીગણેશાયંનમઃ ॥ શતાનીક ઉવાચ । કથમાદિત્યમુદ્યંત ।

મુપતિષ્ઠેદ્વિજોત્તમ । एतन्मे ब्रूहि विप्रेन्द्र प्रपद्ये शरणं तव ॥૧॥

આ પ્રમાણે નમસ્કાર કરવા.

શતાનીકરાજ પુછે છે કે-હે સુમન્ત રૂપિ ! હે દિવ્યોત્તમ ! ! હૃદય થતા સૂર્યની કેવા પ્રકારે સેવા કરવી તે મને કહો. હે વિપ્રેન્દ્ર ! હું આપને શરણે આવ્યો છું. ૧

मुमंतुरुवाच । इदमेव पुरा पृष्टः शंखचक्रगदाधरः ।

प्रणम्यशिरसा देवमर्जुनेन महात्मना ॥ ૨ ॥

સુમન્ત રૂપિ કહે છે કે-હે રાજેન્દ્ર ! પૂર્વે મહાત્મા અર્જુનને આવેળ પ્રશ્ન શંખ ચક્ર અને ગદાને ધારણ કરવાવાળા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેને પુછ્યો હતો. ૨

કુરુક્ષેત્રે મહારાજ પ્રવૃત્તે ભારતે રણે ।

કૃષ્ણનાથં સમાસાદ્ય પ્રાર્થયિત્વાબ્રવીદિદમ્ ॥૩॥

હે રાજા શતાનીક ! કુરુક્ષેત્રમાં પાંડવ-કૌરવના મહાસંગ્રામથી નિવૃત્ત થયા પછી અર્જુને શ્રીકૃષ્ણ પાસે જઈને પ્રાર્થના કરીને આ પ્રમાણે પુછ્યું હતું. ૩

અર્જુન ઉવાચ । જ્ઞાન ચ ધર્મશાસ્ત્રાણાં ગુહ્યાદ્ગુહ્યતરં તથા ।

મયા કૃષ્ણ પરિજ્ઞાતં વાઙ્મયં સચરાચરમ્ ॥ ૪ ॥

અર્જુન પુછેછે કે-હે ભગવાન ! ધર્મશાસ્ત્રનું ગુહ્ય થકી પણ ગુહ્ય જ્ઞાન મેં આપના શ્રી મુખથી શ્રવણ કર્યું અને જેમાં સ્થાવર જંગમ વિશ્વ છે એવો પાણીનો સમુદ્ર પણ મેં જાણ્યો. ૪

સૂર્યસ્તુતિમયં ન્યાસં વક્તુમર્હસિ માધવ ।

ભક્ત્યા પૃચ્છામિ દેવેશ કથયસ્વ પ્રસાદતઃ ॥ ૫ ॥

હે માધવ ! જેમાં સૂર્યની સ્તુતિ છે એવો ન્યાસ દેવદેવેશ હું ભક્તિપૂર્વક પુછુ છું. માટે મારા ઉપર અનુગ્રહ કરીને તે કહે. ૫

સૂર્યભક્તિં કરિષ્યામિ કથં સૂર્ય પ્રપૂજયેત્ ।

તદહં શ્રોતુમિચ્છામિ ત્વત્પ્રસાદેન યાદવ ॥ ૬ ॥

સૂર્યની ભક્તિ તથા પૂજન હું કરીશ, પણ તે કેવી રીતે થાય ? હે શ્રીકૃષ્ણ ! તેનો વિધિ હું આપના મુખથી આપની કૃપાવડે શ્રવણ કરવા ઇચ્છા રાખું છું. ૬

શ્રીભગવાનુવાચ । રુદ્રાદિદૈવતૈઃ સર્વૈઃ પૃષ્ઠેન કથિતં મયા ।

વક્ષ્યેહં સૂર્યવિન્યાસં શૃણુ પાંડવ યત્નતઃ ॥ ૭ ॥

શ્રીભગવાન્ કહે છે કે હે પાન્ડુકુળ ભૂષણ અર્જુન ! શ્રીસદા-
શિવજી-આદી સર્વ દેવતાઓએ મને પુછ્યું હતું, અને તેમને જે
મેં સૂર્યનો ન્યાસ કહ્યો હતો, તે હું તને કહું છું, તે તું યત્નપૂર્વક
શ્રવણ કર્ય. ૭

अस्माकं यच्चया पृष्ठमेकचित्तो भवार्जुन ।

तदहं संप्रवक्ष्यामि आदिमध्यावसानकम् ॥ ૮ ॥

હે અર્જુન ! તેં જે મને પુછ્યું, તે તું એકાગ્રચિત્તથી શ્રવણ
કર્ય. તે વિધિ, આદિ, મધ્ય અને અવસાન પયન્ત હું તને કહીશ. ૮

अर्जुन उवाच । नारायण सुरश्रेष्ठ पृच्छामि त्वां महायशाः ।

• कथमादित्यमुद्यंतमुपतिष्ठेत्सनातनम् ॥ ૯ ॥

અર્જુન પુછે છે કે-હે નારાયણ ! હે સુરશ્રેષ્ઠ !! હે મહાશય-
વાળા ! હે સનાતન !! હું આપને પુછું છું કે, -કદય થતા સૂર્યનું
સેવન શી રીતે કરવું ? ૯

श्रीभगवानुवाच । साधु पार्थ महाबाहो बुद्धिमानसि पांडव ।

यन्मां पृच्छस्युपस्थानं तत्पवित्रं विभावसोः ॥ ૧૦ ॥

શ્રી ભગવાન્ કહે છે કે-હે પાન્ડુનન્દન ! હે મહાબાહો ! તું
બુદ્ધિમાન છે. તેં ઉત્તમ પ્રશ્ન કરેલ છે. સૂર્યનું સેવન તેં મને પુછ્યું,
તે પવિત્ર છે. ૧૦

सर्वमंगलमांगल्यं सर्वपापप्रणाशनम् ।

सर्वरोगप्रशमनमायुर्वर्धनमुत्तमम् ॥ ૧૧ ॥

સર્વ મંગલનું પણ મંગળ, સર્વ પાપોનો નાશ કરનાર, સર્વ
રોગોને શમાવનાર અને આયુષ્યની વૃદ્ધિ કરનાર સૂર્યના સેવનથી
કાંઈ ઉત્તમ નથી. ૧૧

અમિત્રદમનં પાર્થ સંગ્રામે જયવર્ધનમ્ ।

વર્ધનં ધનપુત્રાણામાદિત્યહૃદયં શૃણુ ॥ ૧૨ ॥

શત્રુનો પરાજય કરનાર, સંગ્રામમાં જય અપાવનાર અને લક્ષ્મી તથા પુત્રોને વધારનાર આદિત્યના હૃદયને તું સાંભળ. ૧૨

યચ્છ્રુત્વા સર્વપાપેભ્યો મુચ્યતે નાત્ર સંશયઃ ।

ત્રિષુ લોકેષુ વિખ્યાતં નિઃશ્રેયસકરં પરમ્ ॥ ૧૩ ॥

જે શ્રવણ કરવાથી સર્વ પાપ યદી મુક્ત થવાય છે, એમાં જરાપણ સંશય નથી અને ત્રૈલોક્યમાં વિખ્યાત કરનાર અને નિરન્તર કલ્યાણકારક છે. ૧૩

દેવદેવં નમસ્કૃત્ય પ્રાતરુત્થાય ચાર્જુન ।

વિગ્નાન્યનેકરૂપાણિ નશ્યંતિ સ્મરણાદપિ ॥ ૧૪ ॥

હે અર્જુન ! પ્રભાતે ઉઠીને દેવનાદેવને નમસ્કાર કરવાથી તથા તેનું સ્મરણ કરવાથી અનેક પ્રકારનાં વિઘ્નો નાશ પામે છે. ૧૪

તસ્માત્સર્વપ્રયત્નેન સૂર્યમાવાહયેત્સદા ।

આદિત્યહૃદયં નિત્યં જાપ્યં તચ્છ્રુણુ પાંડવ ॥ ૧૫ ॥

હે અર્જુન ! એ માટે સર્વ પ્રયત્નથી નિરન્તર સૂર્યને યોગાવવા અને આદિત્ય હૃદયમાં નિરન્તર જપ કરવા યોગ્ય છે, માટે તેનું શ્રવણ કર્યો. ૧૫

યજ્ઞપાન્મુચ્યતે જંતુર્દારિદ્યાદાશુ દુસ્તરાત્ ।

લભતે ચ મહાસિદ્ધિં કુષ્ટવ્યાધિવિનાશિનીમ્ ॥ ૧૬ ॥

જેનો જપ કરવાથી મનુષ્યો, મહાદુસ્તર દારિદ્ર્યથી તુરત મુક્ત થઈ જાય છે, કાંડના રોગવાળો હોય અને તે જો પાઠ કરે, તે તેનો તે વ્યાધિ નાશ પામે છે, તથા મહાસિદ્ધિને પામે છે. ૧૬

અસ્મિન્મંત્રે ઋષિશ્ચંદો દેવતા શક્તિરેવ ચ ।

સર્વમેવ મહાબાહો કથયામિ તવાગ્રતઃ ॥ ૧૭ ॥

આ મંત્રમાં ઋષિ શ્ચંદો, દેવતા શક્તિ છે, હે મોટીભુજવાળા અબ્દુન ! એ સર્વ હું તારી પાસે કહું છું. ૧૭

મયા તે ગોપિતં ન્યાસં સર્વશાસ્ત્રપ્રબોધિતમ્ ।

અથ તે કથયિष્યામિ ઉત્તમં મંત્રમેવ ચ ॥ ૧૮ ॥

મેં ગુપ્ત રાખેલો ન્યાસ, સર્વ શાસ્ત્રોએ જણાવેલો છે, તે તથા ઉત્તમ મંત્ર એ સર્વ હું તને કહીશ. ૧૮

ૐઅસ્ય શ્રીઆદિત્યહૃદયસ્તોત્રમંત્રસ્ય શ્રીકૃષ્ણ ઋષિઃ ।

શ્રી સૂર્યાત્મા ત્રિભુવનેશ્વરો દેવતા । અનુષ્ટુપ્ શ્ચંદઃ । હરિતહયરથં

દિવાકરં ઘૃણિરિતિ વીજમ્ । ૐનમો ભગવતે જિતવૈશ્વાનરજા-

તવેદસ ઇતિ શક્તિઃ । ૐનમો ભગવતે આદિત્યાય નમં ઇતિ

કીલકમ્ । ૐઅગ્નિ ગર્ભદેવતા ઇતિ મંત્રઃ । ૐનમો ભગવતે

તુભ્યમાદિત્યાય નમોનમઃ । શ્રીસૂર્યનારાયણપ્રીત્યર્થં જપે વિનિ-

યોગઃ । અથ ન્યાસઃ । ૐહ્રાં અંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ૐહ્રીં તર્જ-

નાભ્યાં નમઃ । ૐહ્રૂં મધ્યમાભ્યાં નમઃ । ૐહ્રૈં અનામિકાભ્યાં

નમઃ । ૐહ્રૌં કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ । ૐહ્રઃ કરતલકરપૃષ્ઠાભ્યાં

નમઃ । ઝઞ્ઠાં હૃદયાય નમઃ । ઝઞ્ઠીં શિરસે સ્વાહા । ઝઞ્ઠું
શિરસાયૈવ ષટ્ । ઝઞ્ઠૈં કવચાય હુમ્ । ઝઞ્ઠૌં નેત્રત્રયાય વૌષટ્ ।
ઝઞ્ઠઃ અસ્ત્રાય ફટ્ । ઝઞ્ઠાંઠીંઠુંઠૈંઠૌંઠઃ ઇતિ દિગ્બંધઃ ।

અ, ઉ, મ્ એ ત્રણેનો ઝોમ્ શબ્દ થાય છે. ઝોમ ત્રિગુ-
ણાત્મક છે, તથા બ્રહ્મવાચક પણ છે. આ આદિત્ય હૃદય રૂપી
સ્તુતિ મંત્રના ત્રીકૃષ્ણ ઋષિ છે. શ્રી સૂર્યનારાયણ ત્રૈલોક્યના ઇશ્વર
દેવ છે. આ સ્તોત્રના અનુષ્ટુપ્પ્રત છે. લીલા ઘોડાના રથવાળા દિવા-
કર જેના ખીજ છે. જેણે વૈશ્વાનર નામના જાતવેદને જીતેલ છે. તે
સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર છે. એ શક્તિ છે. ભગવાન આદિત્યને
નમસ્કાર છે, એ કીલક-ખિલો છે. ઝોં બ્રહ્મરૂપ અગ્નિ દેવતા ગર્ભ
છે, એ મંત્ર છે. હે ભગવાન આદિત્ય ! તમને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર
છે, નમસ્કાર છે, શ્રી સૂર્યનારાયણની પ્રીતિને માટે આનો જપ કરીશ.
એ વિનિયોગ છે. અથન્યાસ. ઝોમ હાં અંગુઠાને નમસ્કાર છે,
ઝોમ હીં તર્જનીને નમસ્કાર છે. ઝોમ-હું મધ્યમાને નમસ્કાર છે.
ઝોમ-હૈ અનામિકાને નમસ્કાર છે. ઝોમ-હૌ કનિષ્ઠકાને નમસ્કાર
છે. ઝોમ-હઃ હાથની હથેલીના પાછલા ભાગને નમસ્કાર છે. ઝોમ
હાં હૃદયને નમસ્કાર છે. ઝોમ હીં શિરસે, ઝોમ-હું શિખાને, ઝોમ
હૈ કવચને, ઝોમ-હાં ત્રણ નેત્રને. ઝોમ હઃ અસ્ત્રને, ઝોમ હાં,
હીં, -હું, હૈ, હૌં, હઃ આ પ્રમાણે નમસ્કાર અને દિક્ષા બાધવી.

અથ ધ્યાનમ્ । માસ્વદ્રત્નાઢ્યમૌલિઃ સ્ફુરદધરરુચા રંજિતશ્વા-
રુકેશો માસ્વાન્યો દિવ્યતેજાઃ કરકમલયુતઃ સ્વર્ણવર્ણઃ પ્રમાભિઃ ।

વિશ્વાકાશાવકાશગ્રહપતિશિશ્વરે ભાતિ યશ્ચોદયાદ્રૌ

સર્વાનંદપ્રદાતા હરિહરિનમિતઃ પાતુમાં વિશ્વચક્ષુઃ ॥ ૧ ॥

ધ્યાન—પ્રકાશિત રત્નોએ કરી યુક્ત છે મુકુટ જેનો, તથા
સુન્દર રૂપીકર કેશ અને અધર છે જેના, દિવ્ય તેજ યુક્ત કરકમળ
વડે સુવર્ણસમાન પ્રભાએ કરીને, વિશ્વ, આકાશ, અવકાશ, ગ્રહપતિ
અને શિખરો જેના હૃદય વડે કરીને શોભે છે, એવા અને સર્વને
આનન્દ દાતા તથા વિષ્ણુ અને શ્રીમહાદેવજી જેને નમસ્કાર કરે છે
એવા વિશ્વ અક્ષુ, સૂર્યનારાયણ માં સંરક્ષણ કરો. ૧

પૂર્વમષ્ટદલં પદ્મં પ્રણવાદિપ્રતિષ્ઠિતમ્ ।

માયાબીજં દલાષ્ટાગ્રે યંત્રમુદ્ધારયેદિતિ ॥ ૨ ॥

પ્રથમ અષ્ટદળ કમળ, પ્રણવ, આદિથી સ્થાપન કરવું. ત્યારપછી
અષ્ટદળ કમળની પાસે માયાબીજ મંત્ર કાઢવો. ૨

આદિત્યં ભાસ્કરં ભાનું રવિં સૂર્યં દિવાકરમ્ ।

માર્તેન્દ્રં તપનં ચેતિ દલેષ્વષ્ટસુ યોજયેત્ ॥ ૩ ॥

આદિત્ય, ભાસ્કર, ભાનુ, રવિ, સૂર્ય, દિવાકર, માર્તેન્દ્ર અને
તપન એ આઠ અષ્ટદળ કમળમાં અનુક્રમે કાઢવા. ૩

દીપ્તા સૂક્ષ્મા જયા ભદ્રાવિભૂતિર્વિમલા તથા ।

અમોઘા વિઘ્નુતા ચેતિ મધ્યે શ્રીઃ સર્વતોમુખી ॥ ૪ ॥

દીપ્તા, સૂક્ષ્મા, જયા, ભદ્રા, વિભૂતિ, વિમળા, અમોઘા અને
વિઘ્નુતા એ આઠ શક્તિયો પણ તેમના સમીપમાં કાઢવી. ૪

સર્વજ્ઞઃ સર્વગશ્ચૈવ સર્વકારણદેવતા ।

સર્વેશં સર્વહૃદયં નમામિ સર્વસાક્ષિણમ્ ॥ ૫ ॥

સર્વજ્ઞ, સર્વના અંગમાં પ્રવેશ કરવાવાળા, અને સર્વના કારણ-
રૂપ દેવતા, સર્વના ઇશ, અને સર્વના હૃદયના સાક્ષી એવા જે સૂર્ય-
નારાયણ તેને હું નમસ્કાર કરું છું. ૫

સર્વાત્મા સર્વકર્તા ચ સૃષ્ટિજીવનપાલકઃ ।

હિતઃ સ્વર્ગાપવર્ગશ્ચ ભાસ્કરેશ નમોસ્તુ તે ॥ ૬ ॥ इति प्रार्थना

સર્વના આત્મા, સર્વને કરવાવાળા, અને સૃષ્ટિના જીવોનું પાલન તથા હિતકરવાવાળા સ્વર્ગ અપવર્ગમાં ફરતારા એવા સૂર્યના-
રાયણને મારા નમસ્કાર છે. ૬

नमो नमस्तेऽस्तु सदा विभावसो सर्वात्मने सप्तहाय भानवे ।

अनंतशक्तिर्मणिभूषणेन ददस्व भुक्तिं मम मुक्तिमव्ययाम् ॥ ७ ॥

હે સર્વાત્મનુ ! હે સર્વને પ્રકાશિત કરવાવાળા !! સાત ધોડા-
વાળા, અનન્ત શક્તિ આપને વારંવાર નમસ્કાર. કરું છું. આપ
અનુગ્રહ કરીને મણિની કાન્તિવડે કરીને સુખ અને મુક્તિ મને
આપો. ૭

अर्कं तु मुग्धि विन्यस्य ललाटे तु रविं न्यसेत् ।

विन्यसेन्नेत्रयोः सूर्यं कर्णयोश्च दिवाकरम् ॥ ८ ॥

नासिकायांन्यसेद्भ्रानुं मुखे वै भास्करं न्यसेत् ।

पर्जन्यमोष्ठयोश्चैव तीक्ष्णं जिह्वांतरे न्यसेत् ॥ ९ ॥

सुवर्णरेतसं कंठे स्कंधयोस्तिग्મतेजसम् ।

बाह्वोस्तु पूषणं चैव मित्रं वै पृष्ठवો न्यसेत् ॥ ૧૦ ॥

મસ્તકમાં અર્ક તથા લલાટમાં રવિ તથા બે નેત્રોને વિષે સૂર્ય
તથા જ્ઞાનને વિષે દિવાકર, નાકમાં ભ્રાનુ, મુખમાં ભાસ્કર, હોડને
વિષે પર્જન્યા, જીભવાને વિષે તીક્ષ્ણ તથા કંઠમાં સુવર્ણ સદૃશ, કંઠમાં
તથા કાન્ધમાં તિવ્ર છે તેજ જ્ઞેનું, તેને તથા બે હાથમાં પૂષાને

તથા પીઠે મિત્ર નામના સૂર્યને રાખવાઃ અર્થાત્ તે તે બાગનું તે તે સૂર્ય ભગવાન્ સંરક્ષણ કરો. ૮-૧૦

વરુણં દક્ષિણે હસ્તે ત્વષ્ટારં વામતઃ કરે ।

હસ્તાવુષ્ણકરઃ પાતુ હૃદયં પાતુ બાનુમાન્ ॥૧૧॥

જમણા હાથે વરુણ, ડાબાહાથે ત્વષ્ટા એ હાથોનું ઉષ્ણકર સૂર્ય સંરક્ષણ કરો, અને હૃદયનું બાનુમાન્ એવા સૂર્ય રક્ષણ કરો. ૧૧

ઉદરે તુ યમં વિદ્યાદાદિત્યં નાભિમંડલે ।

કટયાં તુ વિન્યસેદ્દસં રુદ્રમૂર્વોસ્તુ વિન્યસેત્ ॥૧૨॥

ઉદરમાં યમ નામના સૂર્યને, નાભિ મન્ડળમાં આદિત્ય, કેડમાં દસ અને સાયજોમાં રુદ્ર સ્થાપન કરવા; અર્થાત્ તે તે નામના સૂર્ય તે તે બાગનું સંરક્ષણ કરો. ૧૨

જાન્વોસ્તુ ગોપતિં ન્યસ્ય સવિતારં તુ જંઘયોઃ ।

પાદયોશ્ચ વિવસ્વંતં ગુલ્ફયોશ્ચ દિવાકરમ્ ॥૧૩॥

ઢિયણુ વિષે ગોપતિ, જંઘ વિષે સવિતા, પગ વિષે વિવસ્વંત, તથા પાની વિષે દિવાકર નામના સૂર્યને રાખવા. ૧૩

બાહ્યતસ્તુ તમોધ્વંસં ભગમભ્યંતરે ન્યસેત્ ।

સર્વાંગેષુ સહસ્રાંશું દિગ્વિદિક્ષુ ભગં ન્યસેત્ ॥૧૪॥ ઇતિ દિગ્વંધઃ

બાહ્ય, તમોધ્વંશ, અન્દર, ભગ નામના સૂર્ય, તથા સર્વાંગે સહસ્ત્ર છે કિરણો જેને, તે તથા દિશા વિદિશામાં ભગ નામના સૂર્ય સંરક્ષણ કરો. ૨૪

एष आदित्यविन्यासो देवानामपि दुर्लभः ।

इमं भक्त्या न्यसेत्पार्थ स याति परमां गतिम् ॥૧૫॥

હે અર્જુન ! આ સૂર્યનારાયણનો ન્યાસ દેવતાઓને ફૂલભ છે. આ ન્યાસ ભક્તિપૂર્વક કરવાથી મનુષ્ય પરમગતિને પામે છે. ૧૫

કામક્રોધકૃતાત્પાપાન્મુચ્યતે નાત્ર સંશયઃ ।

સર્પાદપિ ભયં નૈવ સંગ્રામેષુ પથિષ્વપિ ॥ ૧૬ ॥

કામ તથા ક્રોધવડે કરીને કરેલાં પાપથી, સર્પથી, સંગ્રામમાં અને માર્ગમાં પણ તેને નિઃસંદેહ ભય થતો નથી. ૧૬

રિપુસંઘટ્ટકાલેષુ તથા ચોરસમાગમે ।

ત્રિસંધ્યં જપતો ન્યાસં મહાપાતકનાશનમ્ ॥ ૧૭ ॥

શત્રુને મળતી વખતે તથા ચોરના સમાગમ સમયે તથા ત્રણે કાળે જો ક્રોધ મનુષ્ય આ ન્યાસ કરે તો તેનાં મહાપાતક નાશ પામે છે. ૧૭

વિસ્ફોટકસમુત્પન્નં તીવ્રજ્વરસમુદ્ભવમ્ ।

શિરોરોગ નેત્રરોગં સર્વવ્યાધિવિનાશનમ્ ॥ ૧૮ ॥

આ ન્યાસનો જપ કરનારને વિસ્ફોટકનો, તીવ્રતાવનો, મસ્તકનો, નેત્રનો તથા શીળ પણ અન્ય સર્વ વ્યાધિયો નાશ પામે છે. ૧૮

કુષ્ઠવ્યાધિસ્તથા દદુરોગાશ્ચ વિવિધાશ્ચ યે ।

જપમાનસ્ય નશ્યંતિ શ્રૃણુ ભક્તયા તદર્જુન ॥ ૧૯ ॥

હે અર્જુન ! કોડ, દાદર તથા અન્ય વાધિયો વિગેરે આ ન્યાસનો જપ કરવાથી નાશ પામે છે, માટે તે ભક્તિપૂર્વક શ્રવણ કર્ય. ૧૯

આદિત્યો મંત્રસંયુક્ત આદિત્યો ભુવનેશ્વરઃ ।

આદિત્યાન્નાપરો દેવો હ્યાદિત્યઃ પરમેશ્વરઃ ॥ ૨૦ ॥

મંત્ર સંયુક્ત આદિત્ય, એ ત્રિભુવનના ઇશ્વર છે. આદિત્યથી
પર બીજો કોઈ દેવ નથી. આદિત્ય સાક્ષાત્ પરમેશ્વર છે. ૨૦

આદિત્યમર્ચयेद्ब्रह्मा शिव आदित्यमर्चयेत् ।

यदादित्यमयं तेजो मम तेजस्तदर्जुन ॥ २१ ॥

હે અર્જુન ! બ્રહ્મા અને શિવ પણ આદિત્યનું પૂજન કરે છે.
જે આદિત્યમય તેજ છે તે તેજ માફ છે. ૨૧

आदित्यं मंत्रसंयुक्तमादित्यं भुवनेश्वरम् ।

आदित्यं ये प्रपश्यन्ति मां पश्यन्ति न संशयः ॥ २२ ॥

મંત્ર સંયુક્ત તથા ભુવન ઇશ્વર આદિત્યને જે પુરૂષ અવલોકન
કરે છે, તે મનેજ જુવે છે, એમાં સંશય નથી. ૨૨

त्रिसंध्यमर्चयेत्सूर्यं स्मरेद्भक्त्या तु यो नरः ।

न स पश्यति दारिद्र्यं जन्मजन्मनि चार्जुन ॥ २३ ॥

હે અર્જુન ! ત્રણેકાળ જે કોઈ સૂર્યનું ભક્તિપૂર્વક પૂજન તથા
સ્મરણ કરે, તે તે જન્મોજન્મ દારિદ્રતાને નિહાળતો નથી. ૨૩

एतत्ते कथितं पार्थ आदित्यहृदयं मया ।

शृण्वन्मुक्तश्च पापेभ्यः सूर्यलोके महीयते ॥ २४ ॥

હે પાર્થ ! અમે જે તને આદિત્ય હૃદય નામનું સ્તોત્ર કહ્યું,
તે શ્રવણ કરવાથી પ્રાણી સર્વ પાપથી મુક્ત થઈને સૂર્ય લોકમાં
જાય છે. ૨૪

नमो भगवते तुभ्यमादित्याय नमो नमः ।

आदित्यः सविता सूर्यः स्वर्गः पूषा गभस्तिमान् ॥ २५ ॥

સુવર્ણઃ સ્ફટિકો ભાનુઃ સ્ફુરિતો વિશ્વતાપનઃ ।

રવિર્વિશ્વો મહાતેજાઃ સુવર્ણઃ સુપ્રબોધકઃ ॥ ૨૬ ॥

હિરણ્યગર્ભસિશિરાસ્તપનો ભાસ્કરો રવિઃ ।

માર્તેન્દ્રો ગોપતિઃ શ્રીમાન્ કૃતજ્ઞશ્ચ પ્રતાપવાન્ ॥ ૨૭ ॥

તપિસ્રહા ભગો હંસો નાસત્યશ્ચ તમોનુદઃ ।

શુદ્ધો વિરોચનઃ કેશી સદસ્રાંશુર્મહાપ્રભુઃ ॥ ૨૮ ॥

હે ભગવતે ! તમને નમસ્કાર છે. હે આદિતિના પુત્ર ! તમને પુનઃ પુનઃ નમસ્કાર છે, આદિત્ય, સવિતા, સૂર્ય, ખગ, પુષા, ગભસ્તિમાન્, સુવર્ણ, સ્ફટિક, ભાનુ, સ્ફુરિત, વિશ્વતાપન, રવિ, વિશ્વ, મહાતેજ, સુવર્ણ સદશ જણાતા, હિરણ્યગર્ભ, ત્રિશિરા, તપન, ભાસ્કર, રવિ, માર્તેન્દ્ર, ગોપતિ, શ્રીમાન્, કૃતજ્ઞ, અને પ્રતાપવાન્ અન્ધકારનો નાશ કરવાવાળા ભગ હંસ સત્ય, તમોનુદ, શુદ્ધ, વિરોચન, કેશી, સદસ્રકિરણોવાળા મહાપ્રભુ. ૨૫-૨૮

વિવસ્વાન્પૂષ્ણો મૃત્યુર્મિહિરો જામદગ્ન્યજિત્ ।

ધર્મરશ્મિઃ પતંગશ્ચ શરણ્યો મિત્રહા તપઃ ॥ ૨૯ ॥

વિવસ્વાન, પૂષ્ણ, મૃત્યુ, મિહિર, જામદગ્ન્ય, જાત, ધર્મરશ્મિ, પતંગ, શરણ્ય, મિત્રહા, તપ. ૨૯

દુર્વિજ્ઞેયગતિઃ શૂરસ્તેજોરાશિર્મહાયશાઃ ।

શંભુચિત્રાંગદઃ સૌમ્યો હવ્યકવ્યપ્રદાયકઃ ॥ ૩૦ ॥

દુર્વિજ્ઞેયગતિ, શૂર, તેજોરાશિ, મહાયશ, શંભુ, ચિત્રાંગદ, સૌમ્ય, હવ્ય કવ્યને દેવાવાળા. ૩૦

अंशुमानुत्तमो देव ऋग्यजुः साम एव च ।

हरिदश्वस्तमोदारः सप्तसप्तिर्मरीचिमान् ॥ ३१ ॥

अंशुमान्, उत्तम, देव, ऋ, यजु, साम, हरिदश्व, तमोदार,
सप्तसप्ति, मरीचिमान् ३१

अग्निगर्भोऽदितेः पुत्रः शंभुस्तिमिरनाशनः ।

पूषा विश्वंभरो मित्रः सुवर्णः सुप्रतापवान् ॥ ३२ ॥

अग्निगर्भ अदितिना पुत्र, शंभु, तिमिरते नाश करवावाणा,
पूषा, विश्वंभर, मित्र, सुवर्ण, सुप्रतापवान् ३२

आतपी मंडली भास्वांस्तपनः सर्वतापनः ।

कृतविश्वो महातेजाः सर्वरत्नमयोद्भवः ॥ ३३ ॥

आतपी, मंडली, भास्वान, तपन, सर्वतापन, कृतविश्व, महा-
तेज, सर्वरत्नमय, उद्भव. ३३

अक्षरश्च क्षरश्चैव प्रभाकरविभाकरौ ।

चंद्रश्चंद्रांगदः सौम्यो हव्यकव्यप्रदायकः ॥ ३४ ॥

अक्षर, आक्षर, प्रभाकर, विभाकर, चन्द्र, चन्द्रांगद, सौम्य,
हव्यकव्यते देवावाणा. ३४

अंगारको गदोऽगस्ती रक्तांगश्चांगवर्धनः ।

बुधो बुद्धासनो बुद्धिर्बुद्धात्मा बुद्धिवर्धनः ॥ ३५ ॥

अंगारक, अंगद, अगस्त, रक्तांग, अंगवर्धन, बुद्ध, बुद्धा-
सन, बुद्धि बुद्धात्मा, बुद्धिने वधारनारा. ३५

बृहद्भानुर्बृहद्भासो बृहद्धामा बृहस्पतिः ।

शुक्रस्त्वं शुक्ररेतास्त्वं शुक्रांगः शुक्रभूषणः ॥ ३६ ॥

બૃહદ્ભાનુ, બૃહદ્ભાસ, બૃહદ્ધામા, બૃહસ્પતિ, શ્વેત, શ્વેત
વીર્યવાળા, શ્વેત અંગવાળા, અને શ્વેત ભૂપણ્ણવાળા તમે છો. ૩૨

શનિમાન્ શનિરૂપસ્ત્વં શનૈર્ગચ્છસિ સર્વદા ।

અનાદિરાદિરાદિત્યસ્તેજોરાશિર્મહાતપાઃ ॥ ૩૭ ॥

શનિમાન્, શનિરૂપ, અને ધીરે ધીરે સર્વદા જાઓ છો. અના-
દિના પણ આદિ, તેજના ભંડારરૂપ, અને મહા તપવાળા આદિત્ય
તમે છો. ૩૭

અનાદિરાદિરૂપસ્ત્વમાદિત્યો દિકપતિર્યમઃ ।

ભાનુમાન્ ભાનુરૂપસ્ત્વં સ્વર્ભાનુર્ભાનુદીપ્તિમાન્ ॥ ૩૮ ॥

અનાદિના પણ આદિરૂપ, દિશાના પતિ, યમ એવા આદિત્ય
તમે છો. ભાનુમાન્, ભાનુરૂપ, સ્વર્ગનાભાનુ, કાન્તિવાળા તમે છો. ૩૮

ધૂમકેતુર્મહાકેતુઃ સર્વકેતુરનુત્તમઃ ।

તિમિરાવરણઃ શંભુઃ સ્પષ્ટા માર્તેન્ડ એવ ચ ॥ ૩૯ ॥

ધૂમકેતુ, મહાકેતુ, સર્વકેતુ, ઉત્તમ, તિમિરાવરણ, શંભુ, સ્પષ્ટા,
માર્તેન્ડ, એ પણ તમેજ છો. ૩૯

નમઃ પૂર્વાય ગિરયે પશ્ચિમાય નમો નમઃ ।

નમોત્તરાય ગિરયે દક્ષિણાય નમો નમઃ ॥ ૪૦ ॥

ઉદયાચળ અને અસ્તાચળને વારંવાર નમસ્કાર છે. તથા દ-
ક્ષિણ અને ઉત્તરના પર્વતરૂપ એવા આપ સૂર્યનારાયણ તેને પુનઃ
પુનઃ નમસ્કાર છે. ૪૦

નમો નમઃ સહસ્રાંશો હ્યાદિત્યાય નમો નમઃ ।

નમઃ પદ્મપ્રબોધાય નમસ્તે દ્વાદશાત્મને ॥ ૪૧ ॥

હજાર કીરણોવાળા સૂર્યને નમસ્કાર છે, આદિત્યને નમસ્કાર છે. પદ્મપ્રબોધને નમસ્કાર છે. દ્વાદશ સૂર્યને નમસ્કાર છે. ૪૧

નમો વિશ્વપ્રબોધાય નમો આજિણ્ણજિણ્ણવે ।

જયોતિષ ચ નમસ્તુભ્યં જ્ઞાનાર્કાય નમો નમઃ ॥૪૨॥

વિશ્વને પ્રબોધ કરનારા સૂર્યને નમસ્કાર છે. શોભાયમાન તેજો-મય એવા સૂર્યને નમસ્કાર છે. પ્રકાશરૂપ સૂર્યભગવાનને નમસ્કાર છે. જ્ઞાનરૂપી અર્ક આપને પુનઃ પુનઃ નમસ્કાર છે. ૪૨

પ્રદીપ્તાય પ્રગલ્ભાય યુગાંતાય નમો નમઃ ।

નમસ્તે હોતૃપતયે પૃથિવીપતયે નમઃ ॥ ૪૩ ॥

પ્રદિપ્ત કાન્તિવાળા, ધૈર્યવાન, યુગના અન્તને વિષે પથુરહેના-રાને નમસ્કાર છે. હોતૃપતિને નમસ્કાર છે. પૃથ્વીપાતને નમસ્કાર છે. ૪૩

નમોંકાર વષટ્કાર સર્વયજ્ઞ નમોસ્તુ તે ।

ઋગ્વેદાય યજુર્વેદ સામવેદ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૪૪ ॥

ઓંકાર, વષટ્કાર અને સર્વ યજ્ઞરૂપ સૂર્ય ભગવાનને વારંવાર નમસ્કાર છે. ૩૬, યજ્ઞ અને સામવેદરૂપ સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર છે. ૪૪

નમોહાટકવર્ણાય ભાસ્કરાય નમો નમઃ ।

જયાય જયમદ્રાય હરિદશ્વાય તે નમઃ ॥૪૫॥

.સુવર્ણ સમાન રંગવાળા સૂર્યને નમસ્કાર છે. ભાસ્કરને પુનઃ પુનઃ નમસ્કાર છે. જયરૂપ, તથા જયદશ્યાણુ તથા લીલા ઘોડાવાળા સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર છે. ૪૫

દિવ્યાય દિવ્યરૂપાય ગ્રહાણાં પતયે નમઃ ।

નમસ્તે શુચયે નિત્ય નમઃ કુરુકુલાત્મને ॥ ૪૬ ॥

સ્વર્ભમાં ઉત્પત્તિવાળા અને દિવ્ય સ્વરૂપવાળા, ગ્રહોના પતિ એવા સૂર્યને નમસ્કાર છે. શુદ્ધ એવા સૂર્યને નમસ્કાર છે. કુરુકુળના આત્માને નિત્ય નમસ્કાર છે. ૪૬

નમસ્ત્રૈલોક્યનાથાય ભૂતાનાં પતયે નમઃ ।

નમઃ કૈવલ્યનાથાય નમસ્તે દિવ્યચક્ષુષે ॥ ૪૭ ॥

ત્રણેલોકના નાથને નમસ્કાર છે. પ્રાણીઓના પતિને નમસ્કાર છે. કૈવલ્ય મોક્ષના નાથને નમસ્કાર છે. અને દિવ્ય ચક્ષુવાળા સૂર્ય-નારાયણને નમસ્કાર છે. ૪૭

ત્વં જ્યોતિસ્ત્વં શુદ્ધિર્બ્રહ્મા ત્વં વિષ્ણુસ્ત્વં પ્રજાપતિઃ ।

ત્વમેવ રુદ્રો રુદ્રાત્મા વાયુરગ્નિસ્ત્વમેવ ચ ॥ ૪૮ ॥

તમે જ્યોતિ છે, તમે ધોતિ છે, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને પ્રજાપતિ તમે છે, રુદ્રાત્મા, વાયુ અને અગ્નિ પણ તમેજ છે. ૪૮

યોજનાનાં સદસ્રે દ્વે શતે દ્વે દ્વે ચ યોજને ।

એકેન નિમિષાર્થેન ક્રમમાણ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૪૯ ॥

બાવીસસો યોજનનો જે રસ્તો તે આપ એક નિમિષના અર્ધ ભાગ જેટલા કાળમાં ફરો છે, તેને નમસ્કાર છે. ૪૯

નવયોજનલક્ષાણિ સદસ્રદ્વિશતાનિ ચ ।

યાવદ્દટ્ટીપ્રમાણેન ક્રમમાણ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૫૦ ॥

નવ લાખ અને બે હજાર યોજન જેટલો રસ્તો આપ એક ઘડીમાં ચાલનારા તેને હું પ્રણામ કરું છું. ૫૦

અગ્રતશ્ચ નમસ્તુભ્યં પૃષ્ઠતશ્ચ સદા નમઃ ।

પાર્શ્વતશ્ચ નમસ્તુભ્યં નમસ્તે ચાસ્તુ સર્વદા ॥ ૫૧ ॥

હે સૂર્ય ભગવાન ! આપને આગળ પણ નમસ્કાર છે. અને પાછળ સદા નમસ્કાર છે. પડખામાં પણ આપને નમસ્કાર છે તથા સર્વદા આપને નમસ્કાર છે. ૫૧

નમઃ સુરારિઠંત્રે ચ સોમસૂર્યાગ્નેચલુપે ।

નમો દિવ્યાય વ્યોમાય સર્વતત્રમયાય ચ ॥ ૫૨ ॥

દેવતાઓના શત્રુને મારનારા, તથા સોમ, સૂર્ય અને અગ્નિ છે નેત્ર જેનાં તેને નમસ્કાર છે. દિવ્ય કાન્તિવાળા, આકાશરૂપ અને સર્વના કારણરૂપ એવા સૂર્યનારાયણને નમસ્કાર છે. ૫૨

નમો વેદાંતવેદ્યાય સર્વકર્માદિસાક્ષિણે ।

નમો હરિતવર્ણાય સુવર્ણાય નમો નમઃ ॥ ૫૩ ॥

વેદાન્તને વ્યણવાવાળા, સર્વ કર્મના સાક્ષિભૂત આપને નમસ્કાર છે. લીલો છે વર્ણ જેનો એવા આપને નમસ્કાર છે. સુવર્ણસદૃશ શરીરવાળા આપને નમસ્કાર છે. ૫૩

અરુણો માઘમાસે તુ સૂર્યો વૈ ફાલ્ગુને તથા ।

ચૈત્રમાસે તુ વેદાંગો માનુર્વૈશાખતાપનઃ ॥ ૫૪ ॥

માઘમાસમાં અરુણ, ફાલ્ગુમાં સૂર્ય, ચૈત્રમાસમાં વેદાંગભ્રાતૃ અને વૈશાખમાં તાપન નામ છે. ૫૪

જ્યેષ્ઠમાસે તપેદિદ્ર આષાઢે તપતે રવિઃ ।

ગમસ્તિઃ શ્રાવણે માસિ યમો ભાદ્રપદે તથા ॥ ૫૫ ॥

જેઠ માસમાં ઇન્દ્ર નામના સૂર્ય તપે છે. અષાઢમાં રવિ નામના સૂર્ય તપે છે. શ્રાવણ માસમાં ગભસ્તિ અને ભાદરવામાં યમ એવા નામના સૂર્ય છે. ૫૫

इषे सुवर्णरेताश्च कार्तिके च दिवाकरः ।

मार्गशीर्षे तपेन्मित्रः पोष विष्णुः सनातनः ॥ ५६ ॥

આશ્વિન માસમાં સુવર્ણરેતા, કાર્તિકમાં દિવાકર, માગશર માસમાં મિત્ર, અને પોષ માસમાં સનાતન વિષ્ણુ નામના સૂર્ય તપે છે. ૫૬

पुरुषस्त्वधिके मासे मासाधिक्ये तु कल्पयेत् ।

इत्येते द्वादशादित्याः काश्यपयाः प्रकीर्तिताः ॥ ५७ ॥

અધિક માસમાં પુરુષ નામના સૂર્ય તપે છે. એમ કલ્પના કરેલી છે. આ પ્રમાણે બાર આદિત્ય કશ્યપજીના પુત્ર કહેલા છે. ૫૭

उग्ररूपा महात्मानस्तपन्ते विश्वरूपिणः ।

धर्मार्थकाममोक्षाणां प्रस्फुटा हेतवो नृप ॥ ५८ ॥

ઉગ્રરૂપાળા, વિષ્ણુરૂપ મહાત્મા સૂર્ય, ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષના હેતુ માટે હે અર્જુન ! તપ્યા કરે છે. ૫૮

सर्वपापहरं चैवमादित्यं संप्रपूजयेत् ।

एकधा दशधा चैव शतधा च सहस्रधा ॥ ५९ ॥

સર્વ પાપોને નાશ કરવાવાળા એવા આદિત્યનું સારી રીતે પ્રેમ-પૂર્વક એક પ્રકારે, દશ પ્રકારે, સો તથા હજાર પ્રકારે પૂજન કરવું. ૫૯

तपन्ते विश्वरूपेण सृजन्ति संहरन्ति च ।

एष विष्णुः शिवश्चैव ब्रह्मा चैव प्रजापतिः ॥ ६० ॥

વિશ્વરૂપે કરીને તપે છે. સુજે છે અને સંહાર કરે છે. એ સૂર્ય
ભગવાનજ વિષ્ણુ, શિવ, બ્રહ્મા અને પ્રજાપતિ છે. ૬૦

મહેદ્રશ્ચૈવ કાલશ્ચ યમો વરુણ એવ ચ ।

નક્ષત્રગ્રહતારાણામધિપો વિશ્વતાપનઃ ॥ ૬૧ ॥

મહેન્દ્ર, યમ, કાળ, વરુણ, નક્ષત્ર, ગ્રહ, તારાના અધીશ્વર,
વિશ્વતાપન પણ તેજ છે. ૬૧

વાયુરગ્નિર્ધનાધ્યક્ષો ભૂતકર્તા સ્વયં પ્રભુઃ ।

એષ દેવો હિ દેવાનાં સર્વમાપ્યાયતે જગત્ ॥ ૬૨ ॥

વાયુ, અગ્નિ, કુખેર, પ્રાણીઓને કરનારા, સૂર્યનારાયણ પોતે છે.
દેવના દેવ અને સકળ જગતને ઉત્પન્ન કરનારા સૂર્ય છે. ૬૨

એષ કર્તા હિ ભૂતાનાં સંહર્તા રક્ષકસ્તથા ।

એષ લોકાનુલોકાશ્ચ સપ્તદ્વીપાશ્ચ સાગરાઃ ॥ ૬૩ ॥

પ્રાણીઓને ઉત્પન્ન કરનારા, નાશ કરનારા તથા સંરક્ષણ
કરનારા, લોકાનુલોક સાત દ્વીપ અને સાગર પણ સૂર્ય છે. ૬૩

એષ પાતાલસપ્તસ્થા દૈત્યદાનવરાક્ષસાઃ ।

એષ ધાતા વિધાતા ચ વ્રીજં ક્ષેત્રં પ્રજાપતિઃ ॥ ૬૪ ॥

સાત પાતાળને વિષે રહેનારા, દૈત્ય, દાનવ, રાક્ષસ, ધાતા, વિ-
ધાતા, ખીજ, ક્ષેત્ર અને પ્રજાપતિ પણ સૂર્યનારાયણ છે. ૬૪

એક. એવ પ્રજા નિત્યં સંવર્ધયતિ રશ્મિભિઃ ।

એષ યજ્ઞ સ્વધા સ્વાહા હ્રીઃ શ્રીશ્ચ પુરુષોત્તમઃ ॥ ૬૫ ॥

સૂર્ય ભગવાન પોતાના કિરણો વડે નિત્ય પ્રજાની વૃદ્ધિ કરે છે,
યજ્ઞ, સ્વધા, સ્વાહા, હ્રી લક્ષ્મી તથા પુરુષોત્તમ પણ તેજ છે. ૬૫

एष भूतात्मको देवः सूक्ष्मोऽव्यक्तः सनातनः ।

ईश्वरः सर्वभूतानां परमेष्ठी प्रजापतिः ॥ ६६ ॥

સર્વ પ્રાણી માત્રના દેવ છે. સૂક્ષ્મ, વ્યક્ત અને સનાતન છે. પ્રાણી માત્રના ઈશ્વર પ્રજાપતિ અને સંરક્ષણ કરનાર છે. ૬૬

कालात्मा सर्वभूतात्मा वेदात्मा विश्वतोमुखः ।

जन्ममृत्युजराव्याधिसंसारभयनाशनः ॥ ६७ ॥

કાલાત્મા, પ્રાણી માત્રના આત્મા, વેદાત્મા, વિશ્વ છે મુખ જેનું એવા, તથા જન્મ, મૃત્યુ, જરા, વ્યાધિ અને સંસારના ભયનો નાશ કરવાવાળા છે. ૬૭

दारिद्र्यव्यसनध्वंसी श्रीमान्देवो दिवाकरः ।

किर्तनीयो विवस्वांश्च मार्तण्डो भास्करो रविः ॥ ६८ ॥

દારિદ્ર અને વ્યસન તેનો નાશ કરવાવાળા, લક્ષ્મીને આપનારા, દેવ એવા જે દિવાકર, તે હુણ્ડ જીવેનો નાશ કરનારા માર્તન્ડ, પ્રકાશ કરનારા રવિ છે. ૬૮

लोकप्रकाशकः श्रीमालोकचक्षुर्ग्रहेश्वरः ।

लोकसाक्षी त्रिलोकेशः कर्ता कर्ता तमिस्रहा ॥ ६९ ॥

ત્રેલોક્યનો પ્રકાશ કરવાવાળા, તથા ત્રણેલોકના ચક્ષુ અને ગ્રહોના ઈશ્વર, લોકસાક્ષી, ત્રેલોક્યના ઇશ, કર્તા, સંહાર કર્તા અને અન્ધારનો નાશ કરનારા છે. ૬૯

तपनस्तापनश्चैव शुचिः सप्ताश्ववाहनः ।

गभस्तिहस्तो ब्रह्मण्यः सर्वदेवनमस्कृतः ॥ ७० ॥

પ્રકાશ કરનારા, તપાવનાર, પવિત્ર અને સાત ઘોડા જેનું વાહન છે એવા, હાથને વિષે કીરણોને ધારણ કરનારા, બ્રહ્મનું ધ્યાન ધરનારા અને સર્વ દેવ જેને નમસ્કાર છે. ૭૦

આયુરારોગ્યમૈશ્વર્યં નરા નાર્યશ્ચ મંદિરે ।

યસ્ય પ્રસાદાત્સંતુષ્ટિરાદિત્યહૃદયં જપેત્ ॥ ૭૧ ॥

જેની કૃપાથી હૃદયમાં સંતુષ્ટ થઇને નરનારી આદિત્યનો જપ કરે છે તે તેને આયુ, આરોગ્ય અને ઐશ્વર્ય આપે છે. ૭૧

ઇત્યેતૈર્નામભિઃ પાર્થ આદિત્યં સ્તૌતિ નિત્યશઃ ।

પ્રાતરુત્થાય કૌંતેય તસ્ય રોગમયં ન હિ ॥ ૭૨ ॥

હે અર્જુન ! પ્રથમ કહેલાં નામ પ્રમાણે જે મનુષ્ય પ્રભાતે ઉઠીને સ્તુતિ કરે છે, તેને હે કુન્તાના પુત્ર ! રોગનો ભાગ થતો નથી. ૭૨

પાતકાન્મુચ્યતે પાર્થ વ્યાધિભ્યશ્ચ ન સંશયઃ ॥

एक संध्यं द्विसंध्यं वा सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ७३ ॥

હે અર્જુન ! સવારે તથા સાંજે અથવા એ વખત સૂર્યની સ્તુતિ કરનાર મનુષ્ય પાપથી વ્યાધિથી મુક્ત થઇ જાય છે એમાં સંશય નથી, એટલું જ નહિ, પણ તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઇ જાય છે. ૭૩

त्रिसंध्यं जपमानस्तु पश्येच्च परमं पदम् ।

यदह्नात्કुरुते पाप तदह्य त्પતિमुચ्यते ॥ ૭૪ ॥

જે ત્રણે કાળ સૂર્યનો પાઠ કરે તે પરમપદને દેખે છે, અને જે રોજ એકવાર પાઠ કરે છે, તે તે પાઠના પ્રભાવે તે દિવસના પાપથી મુક્ત થાય છે. ૭૪

યદ્રાત્ર્યાત્કુરુતે પાપં તદ્રાત્ર્યાત્પ્રતિમુચ્યતે ।

દદ્રુસ્ફોટકકુષ્ઠાનિ મંડલાનિ વિષૂચિકા ॥ ૭૫ ॥

જે રાત્રિએ પાપ કર્યું હોય, તે રાત્રિના પાપથી તથા દાદર વિસ્ફોટક કોડ અને મહાભારી-આદિ રોગથી મુક્ત થાય છે. ૭૫

સર્વવ્યાધિમહારોગભૂતબાધાસ્તથૈવ ચ ।

હાકિની શાકિની ચૈવ મહારોગભયં ક્રુતઃ ॥ ૭૬ ॥

નાના પ્રકારના સર્વ વ્યાધીઓ, મહારોગ તથા ભૂતબાધા હા-કણ, શાકિની વિગેરેના મોટા રોગ વિગેરે સૂર્યના પાઠ કરનારને ભય હોતો નથી. ૭૬

યે ચાન્યે દુષ્ટરોગાશ્ચ જ્વરાંતોસારકાદયઃ ।

જપમાનસ્ય નશ્યંતિ જીવેચ્ચ શરદાં શતમ્ ॥ ૭૭ ॥

તે સિવાય જે બીજા દુષ્ટ રોગો જેવા કે તાવ અને અતિસાર આદિ વિગેરે સૂર્યના પાઠ કરવાથી નાશ પામે છે, અને પાઠ કરનાર માણસ સો શરદ્ ઋતુ પર્યન્ત જીવે છે; એટલે કે સો વર્ષ જીવે છે. ૭૭

સંવત્સરેણ મરણં યદા તસ્ય ધ્રુવં ભવેત્ ।

અશીર્ષાં પશ્યતિ છાયામહોરાત્રં ધનંજય ॥ ૭૮ ॥

હે ધનંજય ! એક સંવત્સરમાં જેતું મરણ યનાર હોય તે અહોરાત્ર પોતાના શિરને છાયામાં જોતો નથી. તેવો પુરૂષ પણ જો પાઠ કરે તો તે અવશ્ય તે પણ સુખ પામે છે. ૭૮

યસ્તિવદં પઠતે ભક્ત્યા ભાનોર્વારે મહાત્મનઃ ।

પ્રાતઃસ્નાને કૃતે પાર્થ એકાગ્રકૃતમાનસઃ ॥ ૭૯ ॥

સુવર્ણચક્ષુર્ભવતિ ન ચાંધસ્ત પ્રજાયતે ।

પુત્રવાદ્ધનસંપન્નો જાયતે ચારુજઃ સુખી ॥ ૮૦ ॥

હે પાર્થ ! જે કોઈ મનુષ્ય રવિવારે પ્રાતઃસ્નાન કરી એક-
અમનવડે ભક્તિપૂર્વક જે આ સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે, તે તે સુવર્ણ
સમાન આંખોવાળો થાય છે. અને તે આંધળો થતોજ નથી,
એટલુંજ નહિ પણ તે પુત્રવાન્ ધનસમ્પન્ન થાય છે, અને સુખી
થાય છે. ૮૦-૮૦

સર્વસિદ્ધિમવાप्નોતિ સર્વત્ર વિજયી ભવેત્ ।

આદિત્યહૃદયં પુણ્યં સૂર્યનામવિભૂષિતમ્ ॥ ૮૧ ॥

આદિત્ય હૃદયનો, પાઠ કરનાર સર્વ સિદ્ધિને પામે છે. સર્વ
સ્થળે વિજય સમ્પાદન કરે છે. સૂર્યના નામથી શોભાયમાન આદિ-
ત્યહૃદય પુણ્ય કરે છે. ૮૧

શ્રુત્વા ચ નિશ્ચિલં પાર્થ સર્વપાપેઃ પ્રમુચ્યતે ।

અતઃ પરતરં નાસ્તિ સિદ્ધિકામસ્ય પાંડવ ॥ ૮૨ ॥

હે અર્જુન ! આદિત્યહૃદયને શ્રવણ કરનાર માણસ સર્વ
પાપથી મુક્ત થઈ જાય છે. હે પાંડવ ! એથી અધિક સિદ્ધિને
આપનાર તથા કામના પૂર્ણ કરનાર બીજું એકે નથી. ૮૨

एतज्जपस्य कौंतेय येन श्रेयो ह्यवाप्स्यसि ।

आदित्यहृदयं नित्यं यः पठेत्सुसमाहितः ॥ ८३ ॥

भ्रूणहा मुच्यते पापात्कृतघ्नो ब्रह्मघातकः ।

गोघ्नः सुरापो दुर्भोजी दुष्प्रातिग्रहकारकः ॥ ८४ ॥

પાતકાનિ ચ સર્વાણિ દહત્યેવ ન સંશયઃ ।

ય इदं शृणुयान्नित्यं जपेद्वाऽपि समाहितः ॥ ૮૫ ॥

હે કુન્તાનાપુત્ર અર્જુન! તું આ આદિત્યહૃદયનો જપ કર્યો તે થકી તારું શ્રેય થશે. આદિત્યહૃદયનો જે મનુષ્ય નિત્ય સાવધાન-પણાથી પાઠ કરે તો, બાળકત્યા કરનાર, બ્રહ્મચાલી અને કૃતદન, ગાયને મારનાર, મદિરાપાન કરનાર, અબલ્યાબલ્ય કરનાર અને દુષ્ટ પ્રતિગ્રહ કરનાર જે આને નિત્ય સાંભળે વા જપ કરે તો તેનાં સર્વ પાપ બળી જાય છે, જેમાં સંશય નથી. ૮૩-૮૫

सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ।

अपुत्रो लभते पुत्रान्निर्धनो धनमाप्नुयात् ॥ ૮૬ ॥

અને તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ, શુદ્ધ થઈને સૂર્ય લોકમાં જાય છે. અપુત્ર જે પાઠ કરે તો પુત્ર પામે છે. નિર્ધન જે પાઠ કરે તો ધનને પામે છે. ૮૬

કુરોગી મુચ્યતે રોગાઙ્ગત્તયા યઃ પઠતે સદા ।

यस्त्यादित्यादिने पार्थ नाभिमात्रजले स्थितः ॥ ૮૭ ॥

હે પાર્થ! રવિવારને દિવસે જે નાભિપર્યન્ત જળમાં ઉભો રહીને કુરોગી જે ભક્તિપૂર્વક સદા પાઠ કરે. તો તે દુષ્ટ રોગથી મુક્ત થઈ જાય છે. ૮૭

उदयाचलमारुहं भास्करं प्रणतः स्थितः ।

जपते मानवो अक्षया शृणुयाद्वापि भक्तितः ॥ ૮૮ ॥

સ યાતિ પરમં સ્થાનં યત્ર દેવો દિવાકરઃ ।

अमित्रदमनं पार्थ यदा कर्तुं समारभेत् ॥ ૮૯ ॥

તદા પ્રતિકૃતિં કૃત્વા શત્રોશ્ચરણપાંસુભિઃ ।

આક્રમ્ય વામપાદેન હ્યાદિત્યહૃદયં જપેત્ ॥ ૯૦ ॥

ઉદયાચળ પર્વતના ઉપર બેઠેલા સૂર્યનારાયણને પ્રણામ કરી જે મનુષ્ય ભક્તિપૂર્વક પાઠ કરે, વા સાંભળે તો તે મનુષ્ય જ્યાં દેવ એવા દિવાકર છે ત્યાં પરસ્થાનમાં જાય છે. હે પાર્થ ! જ્યારે શત્રુનો નાશ કરવો હોય, ત્યારે અવશ્ય સાવધાનપણાથી શત્રુના પગની રજવડે પ્રતિમા કરી ડાબા પગવડે દબાવી આદિત્યહૃદયના જપનો આરંભ કરવો. ૮૮-૯૦

एतन्मंत्रं समाहूय सर्वसिद्धिकरं परम् ।

ॐ-ह्रीं हिमालीढं स्वाहा । ॐ-ह्रीं निलीढं स्वाहा ।

ॐ-ह्रीं मालीढं स्वाहा । इति मंत्र ।

સર્વ સિદ્ધિને કરનારા ઓમ્ હ્રીં હિમાલીઢં સ્વાહા, ઓમ્ હ્રીં નિલીઢં સ્વાહા, ઓમ્ હ્રીં માલીઢં સ્વાહા, એ મંત્રનો જપ કરવો.

त्रिभिश्च रोगी भवति ज्वरी भवति पंचभिः ।

जपैस्तु सप्तभिः पार्थ राक्षसीं तनुमाविशेत् ॥ ९१ ॥

ત્રણ પ્રકારના રોગી થાય છે, પાંચ પ્રકારના જ્વર થાય છે. હે પાર્થ ! સાત વાર જપ કરવાથી રાક્ષસના દેહને પામે છે. ૯૧

राक्षसेनाभिभूतस्य विकारान् शृणु पांडव ।

गीयते नृत्यते नग्न आस्फोटयति धावति ॥ ९२ ॥

शिवास्तं च कुरुते हसते क्रंदते पुनः ।

एवं संपीड्यते पार्थ यद्यपि स्यान्महेश्वरः ॥ ९३ ॥

હે પાન્ડવ ! રાક્ષસ વડે કરોને પરાંબવ થયેલા મનુષ્યના ત્રિ-
કારો શ્રવણ કરય. જે કોઈ નગ્ન થઈને ગાય છે વા નાચે છે, તથા
મોટા શબ્દ કરોને દોડે છે તથા શીયાળ સમાન શબ્દ કરી બોલે
છે, હાસ્ય કરે છે, વારંવાર રૂદન કરે છે. હે અર્જુન ! આ પ્રમાણે
જો પાઠ કરતાં આચરણ કરે, તો મોટા ઇશ્વર હોય, તોપણ તે દુઃખ
પામે છે. ૯૨-૯૩

किं पुनर्मानुषः कश्चिच्छौचाचारर्विवर्जितः ।

पीडितस्य न संदेहो ज्वरो भवति दारुणः ॥ ९४ ॥

જે મનુષ્ય પવિત્રતા અને આચારથી રહિત છે, તે મનુષ્યને
દારૂણ જ્વર આવે છે અને તેથી પીડા પામે છે, એમાં સંશય નથી. ૯૪

यदा चानुग्रहं तस्य कर्तुमिच्छेच्छुभंकरम् ।

तदा सलिलमादाय जपेन्मंत्रमिमं बुधः ॥ ९५ ॥

તેના ઉપર અનુગ્રહ કરોને જો તેનું કલ્યાણ કરવું હોય, તો
તેને નાભિપર્યન્ત જળમાં ડોબો રાખીને બુધ-વિદ્યાન શ્લોકોએ આ
મંત્ર જપાવવો અને જો તેને ન આવડે તો તેને જળમાં ડોબો રાખી
વિદ્યાને પાઠ કરવો. ૯૫

नमो भगवते तुभ्यमादित्याय नमो नमः ।

जपाय जयभद्राय हरिदश्वाय ते नमः ॥ ९६ ॥

હે ભગવત્ ! તમને નમસ્કાર છે. આદિત્યને પુનઃ પુનઃ નમ-
સ્કાર છે. જય દેવાવાળા તથા જય રૂપ, કલ્યાણ કરવાવાળા તથા
લીલા શોધવાવાળા જે સૂર્યનારાયણ તેને નમસ્કાર છે. ૯૬

સ્નાપયેત્તેન મંત્રેણ શુભં ભવતિ નાન્યથા ।

અન્યથા ચ ભવેદોષો નશ્યતે નાત્ર સંશયઃ ॥ ૯૭ ॥

પ્રથમ કહેલા મંત્રવડે સ્નાન કરવાથી મનુષ્યનું અવશ્ય કલ્યાણ થાય છે. તથા અન્ય પણ જે દોષો હોય છે, તેઓ પણ નાશ પામે છે, એમાં જરા સંશય નથી. ૯૭

અતસ્તે નિશ્ચિલઃ પ્રોક્તઃ પૂજાં ચૈવ નિબોધ મે ।

ઉપલિપ્તે શુચૌ દેશે નિયતો વાગ્યતઃ શુચિઃ ॥ ૯૮ ॥

એ માટે સર્વ પ્રકાર તને કહ્યા, પણ હવે પૂજનો વિધિ કહું છું, તે શ્રવણ કર્ય, પ્રથમ પવિત્ર દિશામાં લિંખી, પછી પોતાને શુદ્ધ થઈ પવિત્ર વાણી ઉચ્ચારણ કરવી. ૯૮

વૃત્તં વા ચતુરસ્રં વા લિપ્તભૂમૌ લિખેચ્છુચિઃ ।

ત્રિધા તત્ર લિખેત્પદ્મમષ્ટપત્રં સકર્ણિકમ્ ॥ ૯૯ ॥

ગોળાકાર વા ચોરસ લીંખી, પૃથિવીમાં મંડળ કરવું, અને તેમાં ત્રણ પ્રકારના કર્ણિકાયુક્ત આઠ પાંદડાંનું કમળ કાઢવું. ૯૯

અષ્ટપત્રં લિખેત્પદ્મં લિપ્તગોમયમંડલે ।

પૂર્વપત્રે લિખેત્ સૂર્યમાગ્રેય્યાં તુ રવિં ન્યસેત્ ॥ ૧૦૦ ॥

આ પ્રમાણે અષ્ટપત્ર કમળ લિખેલા મંડળમાં આજેખીને પૂર્વ પત્રમાં સૂર્યને આજેખવા અગ્નિ ખૂણામાં રવિનું સ્થાપન કરવું. ૧૦૦

યામ્યાયાં ચ વિવસ્વંતં નૈર્ઋત્યાં તુ ભગં ન્યસેત્ ।

પ્રતીચ્યાં વરુણં વિદ્યાદ્વાયવ્યાં મિત્રમેવ ચ ॥ ૧ ॥

દક્ષિણ દીશામાં વિવસ્વત, નૈઋત્ય ખુણામાં ભગ, પશ્ચિમ દિશામાં વરુણ, અને વાયવ્ય ખુણામાં મિત્ર નામના સૂર્યનું સ્થાપન કરવું. ૧૦૧

આદિત્યમુત્તરે પત્રે ઈશાન્યાં મિત્રમેવ ચ ।

મધ્યે તુ ભાસ્કરં વિદ્યાત્ક્રમેણૈવં સમર્ચયેત્ ॥ ૨ ॥

ઉત્તર તરફના પત્રમાં આદિત્ય, ઇશાનખૂણામાં વિષ્ણુ, મધ્ય-ભાગમાં ભાસ્કર નામના સૂર્યનું સ્થાપન કરી, ક્રમવાર સર્વનું પૂજન કરવું. ૧૦૨

અતઃ પરતરં નાસ્તિ સિદ્ધિકામસ્ય પાંડવ ।

મહાતેજઃ સમુદ્યંતં પ્રણમેત્સ કૃતાંજલિઃ ॥ ૩ ॥

હે અર્જુન ! આથી બીજો સિદ્ધિને આપનાર ઉપાય નથી. મહાતેજઃપ્રપૂજ્ય અને ઉદ્ય પામના સૂર્યને હાથ જોડીને નમસ્કાર કરવા. ૧૦૩

સકેસરાણિ પદ્માણિ કરવીરાણિ ચાર્જુન ।

તિલતંડુલયુક્તાણિ કુશગંધોદકાણિ ચ ॥ ૪ ॥

રક્તચંદનમિશ્રાણિ કૃત્વા વૈ તામ્રભાજને ।

ઘૃત્વા શિરસિ તત્પાત્રં જાનુભ્યાં ધરણીં સ્પૃશેત્ ॥ ૫ ॥

હે અર્જુન ! કેસરયુક્ત કમળ, કરણ, તલ, ચોખ્ખા, દર્ભ ચન્દન તથા ત્રાંબાના પાત્રમાં રાતાં ચન્દને કરીને યુક્ત મસ્તક ઉપર રાખીને, જોડણીથી પૃથિવીનો સ્પર્શ કરવો. ૧૦૪-૧૦૫

મંત્રપૂતં ગુઢાકેશ ચાઘ્યં દદ્યદ્રમસ્તયે ।

સાયુધં સરથં ચૈવ સૂર્યમાવાહયામ્યહા ॥ ૬ ॥

હે અર્જુન ! એ પ્રમાણે કરી, આયુધ તથા રથ સહિત સૂર્ય-
નારાયણને આવાહન કરીને અર્ધ્ય આપવો. ૧૦૬

સ્વાગતો ભવ સુપ્રતિષ્ઠિતો ભવ । સંનિધો ભવ ।

સંનિહિતો ભવ । સંમુખો ભવ । इति पंचमुद्राः

સ્ફુટાયિત્વાઽર્ધ્યેત્સૂર્ય મુક્તિ મુક્તિ લભન્નરઃ ॥ ૭ ॥

સ્વાગત થાય, સુપ્રતિષ્ઠા થાય, સન્નિધ થાય, વાણુંજ સમીપ
થાય, સારા મુખો થાય એ રીતે પાંચ મુદ્રાઓ કરવી. ૧૦૭

ॐ श्रीं विद्याकिलिकलिकटकेष्टसर्वार्थसाधनाय स्वाहा ।

ॐ श्रीं ँहीं ँहुं हंसः सूर्याय नमः स्वाहा ।

ॐः श्रीं ँहां ँहीं ँहुं ँहः सूर्यमूर्तये स्वाहा ।

ॐ श्रीं ँहीं खं खः । लोकाय सर्वभूतये स्वाहा ।

ॐ ँहुं मार्तंडाय स्वाहा ।

नमोऽस्तु सूर्याय सहस्रभानवे नमोस्तु वैश्वानरजातवेदसे
त्वमेव चार्घ्यं प्रतिगृह्ण देव देवाधिदेवाय नमो नमस्ते ॥ ૮ ॥

સૂર્યનું જે પુરૂષ પૂજન કરેછે, તે પુરૂષ આ સંસારનાં સુખ
ભોગથી મુક્તિ પામે છે. ઓમ શ્રી વિદ્યાના વિધનને નાશ કરનાર,
સર્વ ઇષ્ટ દ્રવ્યને આપનાર સૂર્યનું દાનછે. ઓમ શ્રી, -હીં, -હું, હંસ,
એવા બીજીથી સૂર્યને નમસ્કાર કરવા. ઓમ શ્રી -હાં, -હીં, -હું, -હૈ,
-હૌ, -હ, સૂર્ય એ મંત્રવડે સૂર્યની મૂર્તિનું દાન કરવું. ઓમ શ્રી -હીં,
ખંખ; પ્રકાશ કરનારા તથા સર્વના મૂર્તિરૂપ સૂર્યને દાન કરવું. ઓમ
શ્રી -હીં, ખંખ; પ્રકાશ કરનારા તથા સર્વના મૂર્તિરૂપ સૂર્યને દાન

કરવું. ઝોમ. નહું એવા બીજવડે કરી, માર્તંડ નામના સૂર્યનું દાન કરવું. હજાર પ્રકારે પ્રકાશ કરવાવાળા સૂર્યને તથા અગ્નિ સદૃશ પ્રકાશ કરવાળાને નમસ્કાર છે. હે સૂર્ય ભગવાન ! આપજ માઈ અર્ધ્ય ગ્રહણ કરો, તથા સર્વ દેવના દેવરૂપ આપને નમસ્કાર છે. ૧૦૮

નમો ભગવતે તુભ્યં નમસ્તે જાતવેદસે ।

દત્તમર્ધ્ય મયા ભાનો ત્વં ગૃહાણ નમોસ્તુ તે ॥ ૧ ॥

હે ભગવતે ! તમને નમસ્કાર છે. અગ્નિ સ્વરૂપ આપને નમસ્કાર છે. હે ભાનુ ! મેં જે અર્ધ્ય અર્પણ કરેલ છે. તેને ગ્રહણ કરો, હું આપને નમસ્કાર કરું છું. ૧૦૯

एहि सूर्य सहस्रांशो तेजोराशे जगत्पते ।

अनुकंपय मां देव गृहणाढ्यं नमोऽस्तु ते ॥ ११० ॥

હે હજાર કિરણોવાળા, સૂર્યનારાયણ ! તેજનારાશિ ! જગતના પતિ ! મારા ઉપર કૃપા કરીને મારા અર્ધ્યને ગ્રહણ કરો, હું આપને નમસ્કાર કરું છું. ૧૧૦

नमो भगवते तुभ्यं नमस्ते जातवेदसे ।

ममेदमर्ध्यं गृह्ण त्वं देवदेव नमोस्तु ते ॥ ११ ॥

ઐશ્વર્યને આપનારા તથા અગ્નિ સ્વરૂપ સૂર્યને નમસ્કાર છે. હે દેવ દેવ ! મારા આ અર્ધ્યને આપ ગ્રહણ કરો આપને નમસ્કાર છે. ૧૧૧

सर्वदेवाधिदेवाय आधिव्याधिविनाशिने ।

इदं गृहाण मे देव सर्वव्याधिर्विनाश्यतु ॥ १२ ॥

સર્વ દેવતા પશુ અધિદેવ તથા આધિ અને વ્યાધિનો નાશ કરનારા, મારાં અર્ધ્યને ગ્રહણ કરો, અને મારા સર્વ વ્યાધિ નાશ પામો. ૧૧૨

નમઃ સૂર્યાય શાંતાય સર્વરોગવિનાશિને ।

મમેષિતં ફલં દત્વા પ્રસીદ પરમેશ્વર ॥ ૧૩ ॥

શાન્તા, સર્વ રોગને નાશ કરવાવાળા, મારાં ઇચ્છિત ફળને દેવાવાળા હે સૂર્ય પરમેશ્વર ! પ્રસન્ન થાઓ, હું આપને નમસ્કાર કરું છું. ૧૧૩

ૐ નમો ભગવતે સૂર્યાય સ્વાહા । ૐ શિવાય સ્વાહા ।

ૐ સર્વાત્મને સૂર્યાય નમઃ સ્વાહા ।

ૐ અક્ષયતેજસે નમઃ સ્વાહા ।

સર્વસંકટદારિદ્ર્ય ત્રું નાશય નાશય ।

સર્વલોકેષુ વિશ્વાત્મન્તસર્વાત્મન્સર્વદર્શક ॥ ૧૪ ॥

ઓમ્ ભગવાન્ એવા જે સૂર્ય તેને નમસ્કાર છે. ઓમ્ શિવ-
રૂપ સૂર્યને અને સર્વના આત્મારૂપ સૂર્યને નમસ્કાર છે. ઓમ્ અક્ષય
તેજવાળાને નમસ્કાર છે. હે ભગવાન્ ! સર્વ સંકટ, દારિદ્ર અને
શત્રુનો નાશ કરો, નાશ કરો. સર્વ કોકને વિષે વિશ્વના આત્મા,
સર્વના આત્મા અને સર્વને જોનારા તમે છો. ૧૧૪

નમો ભગવતે સૂર્ય કુષ્ઠરોગાન્વિચંડય ।

આયુરારોગ્યમૈશ્વર્યં દેહિ દેવ નમોસ્તુ તે ॥ ૧૫ ॥

કોડના રોગને નાશ કરવાવાળા ભગવાન્ સૂર્યને નમસ્કાર છે.
હે દેવ ! આયુ આરોગ્ય અને ઐશ્વર્ય આપો. આપને નમસ્કાર છે. ૧૧૫

નમો ભગવતે તુભ્યમાદિત્યાય નમો નમઃ ।

ૐ અક્ષયતેજસે નમઃ ૐ સૂર્યાય નમઃ ।

ૐવિશ્વમૂર્તયે નમઃ ।

આદિત્યં ચ શિવં વિદ્યાચ્છિવમાદિત્યરુપિણમ્ ।

ઉભયોરંતરં નાસ્તિ આદિત્યસ્ય શિવસ્ય ચ ॥ ૧૬ ॥

હે ભગવાન! તમને નમસ્કાર છે. આદિત્યને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ઓમ્ અક્ષય છે તેજ જેનું એને નમસ્કાર છે. ઓમ્ સૂર્યને નમસ્કાર છે. ઓમ્ વિશ્વમૂર્તિને નમસ્કાર છે. આદિત્યને શિવ અને શિવને આદિત્યરૂપ જાણવા. આદિત્ય અને શિવ એ બન્નેમાં અંતર નથી. ૧૧૬

एतदिच्छाम्यहं श्रोतु पुरुषो वै दिवाकरः ।

उदये ब्रह्मणो रूपं मध्याह्ने तु महेश्वरः ॥ १७ ॥

अस्तमाने स्वयं विष्णुस्त्रिमूर्तिश्च दिवाकरः ।

नमो भगवते तुभ्यं विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ १८ ॥

આ શ્રવણ કરવા હું ઇચ્છા રાખું છું. દિવાકર-સૂર્ય ઉદય સમય બ્રહ્મારૂપ, મધ્યાહ્ન સમય મહેશ્વરરૂપ, આસ્તમતી વેળાએ પોતે વિષ્ણુરૂપ, એવી ત્રણ મૂર્તિને ધારણ કરનારા દિવાકર છે. એવા વિષ્ણુ અને પ્રભવિષ્ણુ રૂપ હે સૂર્ય ભગવાન! આપને નમસ્કાર છે.

ममेदमर्घ्यं प्रतिगृह्णदेव देवाधिदेवाय नमो नमस्ते ।

आमूर्गाय सांगाय सपरिवाराय श्रीमूर्यनारायणायेदमर्घ्यम् १९

હે દેવદેવાધિદેવ ! મારા અર્ધ્યને આપ ગ્રહણ કરો. આપને નમસ્કાર છે. શ્રી સૂર્યને અંગસહ, તથા પરિવાર સહિત શ્રી સૂર્ય-નારાયણને આ અર્ધ્ય આપું છું. ૧૧૯

હિમઘ્નાય તમોઘ્નાય રક્ષોઘ્નાય ચ તે નમઃ ।

કૃતઘ્નાય સત્યાય તસ્મૈ સૂર્યાત્મને નમઃ ॥ ૧૨૦ ॥

ટાઢને હણનારા, અન્ધારાનો નાશ કરનારા, કૃતદ્ધનો નાશ કરનાર એવા સત્યરૂપ, સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર કરું છું. ૧૨૦

જયો જયશ્ચ વિજયા જિતપ્રાણો જિતશ્રમઃ ।

મનોજ્ઞવો જિતક્રોધો વાજિનઃ સપ્ત કીર્તિતાઃ ॥૨૧॥

જય, અર્ને વિજયને જીતનાર, પ્રાણને જીતનાર તથા યાકને જીતનાર, કામ દેવને જીતનાર તથા ક્રોધને જીતનાર એવા સૂર્ય કે જેના સાત ઘોડા કહેવાય છે. ૧૨૧

હરિતહયરથં દિવાકરં કનકમયાંબુજરેણુર્પિંજરમ્ ।

પ્રતિદિનમુદયે નવં નવં શરણમુપૈમિ હિરણ્યરેતસમ્ ॥૨૨॥

ન તં વ્યાલાઃ પ્રબાધતે ન વ્યાધિભ્યો ભયં ભવેત્ ।

ન નાગેભ્યો ભયં ચૈવ ન ચમૂતભયં ક્વચિત્ ॥ ૨૩ ॥

હીલા ઘોડાવાળો રથ જેનો છે અને દિવસને કરનારા, તથા સુવર્ણમય કમળ તેની રજના સમાન પીળા, તથા પ્રતિદિન નવીન હૃદયને કરનાર, અને સુવર્ણ સમાન પ્રભાવાળા સૂર્યનું ધ્યાન કરનારને, સર્પની પીડા બાધા કરી શકતી નથી. તેમ વ્યાધિઓનો ભય થતો નથી. હાથીનો ભય થતો નથી, અને ભૂતનો ભય કોઈ સમય થતો નથી. ૧૨૨-૧૨૩

અગ્નિશત્રુભયં નાસ્તિ પાર્થિવેભ્યસ્તથૈવ ચ ।

દુર્ગતિં તરતે ઘોરાં પ્રજાં ચ લભતે પશૂન્ ॥ ૨૪ ॥

અગ્નિ. શત્રુ કે રાજનો ભય તેને થતો નથી અને ઘોર દુર્ગ-
તિથી તરી જાય છે, તથા પ્રજા અને પશુને પામે છે. ૧૨૪

સિદ્ધિકામો લભેત્સિદ્ધિં કન્યાકામસ્તુ કન્યકામ્ ।

एतत्पठेत्स कौंतेय भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ २५ ॥

હે કુન્તાના પુત્ર અર્જુન ! જો કોઈ મનુષ્ય આનો ભક્તિ
પૂર્વક પાઠ કરે તો, સિદ્ધિની ઇચ્છાવાળો સિદ્ધિ તથા કન્યાની ઇચ્છા-
વાળો કન્યા પામે છે. ૧૨૫

अश्वमेधसहस्रस्य वाजपेयशतस्य च ।

कन्याकोटिसहस्रस्य दत्तस्य फलमामुयात् ॥ २६ ॥

પાઠ કરવાથી હજાર અશ્વમેધ યજ્ઞનું અને સો વાજપેય યજ્ઞનું
અને હજાર કરોડ કન્યાદાન દેવાનું ફળ તેને પ્રાપ્ત થાય છે. ૧૨૬

इदमादित्यहृदयं योऽधी ते सततं नरः ।

सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ॥ २७ ॥

જો મનુષ્ય આ આદિત્ય હૃદયને હૃદયમાં નિરન્તર ધારણ કરે
છે, તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ, શુદ્ધાત્મા સૂર્ય લોકમાં જાય છે. ૧૨૭

नास्त्यादित्यसमो देवो नास्त्यादित्यसमा गतिः ।

प्रत्यक्षो भगवान्विष्णुर्येन विश्व प्रतिष्ठितम् ॥ २८ ॥

આદિત્ય સમાન ખીજો કોઈ દેવ નથી. આદિત્ય સમાન ગતિ
નથી. આદિત્ય પ્રત્યક્ષ ભગવાન વિષ્ણુ રૂપ છે. જેનાવડે સકળ જગત
રહેલું છે. ૧૨૮

નવતિર્યોજનં લક્ષ સહસ્રાણિ શતાનિ ચ ।

યાવદ્દટ્ટીપ્રમાણેન તાવચ્ચરતિ ભાસ્કરઃ ॥ ૨૧ ॥

તેવું લાખ અને સો હજાર થોજનનો રસ્તો ધડીના પ્રમાણમાં
ભાસ્કર ૫૨૧ વળે છે. ૧૨૯

ગવાં શતસહસ્રસ્ય સમ્યગ્દત્તસ્ય ચત્ફલમ્ ।

તત્ફલં લભતે વિદ્વાન્ શાંતાત્મા સ્તૌતિ યા રવિમ્ ॥ ૧૩૦ ॥

સો હજાર ગાયો આપવાથી જે ફળ પ્રાપ્ત થાય, તે જળને જે
શાન્તાત્મા રવિની સ્તુતિ કરે છે તો તે જળને તે વિદ્વાન પામે છે. ૧૩૦

યોડધીતે સૂર્યહૃદયં સકલં સફલં ભવેત્ ।

અષ્ટાનાં બ્રાહ્મણાનાં ચ લેખયિત્વા સમર્પયેત્ ॥ ૧૩૧ ॥

બ્રહ્મલોકે ઋષીણાં ચ જાયતે માનુષોઽપિ વા ।

જાતિસ્મરત્વમાપ્નોતિ શુદ્ધાત્મા નાત્ર સંશયઃ ॥ ૧૩૨ ॥

જે મનુષ્ય આદિત્ય હૃદયનો પાઠ કરે, તેના સફળ મનોરથ
સફળ થાય છે. આઠ બ્રાહ્મણોને જે મનુષ્ય આદિત્યહૃદય લખીને
આપે, તો તે મનુષ્ય બ્રહ્મલોકમાં જ્યાં ઋષિયો જાય છે, ત્યાં જાય
છે. અને પોતાની જાતિનું સ્મરણ રહે છે. અને શુદ્ધાત્મા થાય છે
એમાં સંશય નથી. ૧૩૧-૧૩૨

અજાયલોકત્રયપાવનાય ભૂતાત્મને ગોપતયે વૃષાય ।

સૂર્યાય સર્વ પ્રલયાંતકાય નમો મહાકારુણિકોત્તમાય ॥ ૧૩૩ ॥

જન્મરહિત અને ત્રૈલોક્યને પવિત્ર કરનાર સર્વ પ્રાણીના આ-
ત્મા તથા ઇન્દ્રિયોને વશ્ય રાખનાર, એવા સૂર્ય સર્વનો પ્રલય કર-
વાવાળા અને વળી મહાદયાળુઓમાં ઉત્તમ તેને નમસ્કાર છે. ૧૩૩

વિવસ્વતે જ્ઞાનભૂદંતરાત્મને જગત્પદીપાય જગદ્દિતૈષિણે ।
સ્વયંધ્રુવે દીપ્તસહસ્રચક્ષુષે સુરોત્તમાયામિતતેજસે નમઃ ॥૩૪॥

અત્યંત તેજવાળા અને જ્ઞાનવડે અન્તરાત્મા, જગતને પ્રદીપ કરનારા, જગતનું શ્રેયઃછવાવાળા સ્વયંધ્રુ, દીવ્ય હજાર નેત્રવાળા, દેવતાઓમાં ઉત્તમ, અપરિમિત છે તેજ જેનું એવા સૂર્યને નમસ્કાર છે.

સુરૈરનૈકેઃ પરિસેવિતાય હિરણ્યર્ગભાય હિરણ્મંયાય ।

મહાત્મને મોક્ષપદાય નિત્યં નમોસ્તુ તે વાસરકારણાય ॥૩૫॥

અનેક દેવતા જેનું સેવન કરી રહ્યા છે એવા હિરણ્યગર્ભ અને હિરણ્યમય મહાત્મન, મોક્ષને દેવાવાળા અને દિવસના કારણરૂપ એવા સૂર્યને નમસ્કાર કરેછું. ૧૩૫

આદિત્યશ્ચાર્ચિતો દેવ આદિત્યઃ પરમં પદમ્ ।

આદિત્યો માતૃકો ભૂત્વા આદિત્યો વાङ्મયં જગત્ ॥૧૩૬॥

આદિત્યજ પૂજવા યોગ્ય દેવ છે. આદિત્યજ પરમ પદ છે.

આદિત્ય માતા યદને આદિત્ય વાણીમય જગત્ છે. ૧૩૬

આદિત્યં પश्यते भक्त्या मां पश्यति ध्रुवं नरः ।

नादित्यं पश्यते भक्त्या न स पश्यति मां नरः ॥૧૩૭॥

જે મનુષ્ય આદિત્ય ભક્તિસહ જુએ છે તે અવશ્ય મને જુએ છે. અને જે ભક્તિવડે આદિત્યને જોતો નથી તે, મને પણ જોતો નથી. ૧૩૭

त्रिगुणं च त्रितत्वं च त्रयो देवास्त्रयोऽग्नयः ।

त्रयाणां च त्रिमूर्तिस्त्वं तुरीयस्त्वं नमोस्तु ते ॥ ૧૩૮ ॥

ત્રણ ગુણ, ત્રણ તત્વ, ત્રણ દેવ, ત્રણ અગ્નિ અને બ્રહ્મા પણ
ત્રણ મૂર્તિ તમે છો. તુરીય પણ તમે છો. તમને નમસ્કાર છે. ૧૩૮
નમઃ સવિત્રે જગદેકચક્ષુષે જગત્પ્રમૂતિસ્થિતિનાશહેતવે ।

ત્રયીમયાય ત્રિગુણાત્મધારિણ વિરિંચિનારાયણશંકરાત્મને ॥૧૩૯॥

જગત્ના ચક્ષુષ, જગત્ની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ અને નાશના હેતુ
સવિતા કે જે ત્રણ વેદરૂપ, ત્રિગુણાત્મક, બ્રહ્મા અને નારાયણ એવા
શંકરાત્મનું સૂર્યને નમસ્કાર છે. ૧૩૯

યસ્યોદયેનેહ જગત્પ્રબુદ્ધયતે પ્રવર્તતે ચાચિલકર્મસિદ્ધયે ।

બ્રહ્મેદ્રનારાયણરુદ્રવંદિતઃ સ નઃ સદા યચ્છતુ મંગલં રવિઃ ॥૧૪૦॥

જેના ઉદય વડે જગત્ જાગૃત થાય છે, અને સર્વ સકળ કર્મની
સિદ્ધિના અર્થે પ્રવર્તે છે. બ્રહ્મા, ઇન્દ્ર, નારાયણ અને રુદ્ર તેણે વંદન
કરેલ સૂર્ય સર્વદા મંગળને આપે. ૧૪૦

નમોઽસ્તુ મૂર્યાય સહસ્રરશ્મયે સહસ્રશાસ્વાન્વિતસંભવાત્મને ॥

સહસ્રયોગોદ્ભવભાવભાગિને સહસ્રસંખ્યાયુગધારિણે નમઃ ॥૧૪૧॥

હજાર કિરણોવાળા સૂર્યને, હજાર શાખા વડે યુક્ત શ્રેષ્ઠ આ-
ત્મારૂપ, હજાર યોગીયોગી ઉદ્ભવ યથેચ્છ ભાવના ભાગવાળા, હજાર
યુગને ધારણ કરનાર સૂર્યને નમસ્કાર છે. ૧૪૧

યન્મંદલં દીપકરં વિશાલં રત્નપ્રભં તીવ્રમનાદિરૂપમ્ ।

દારિદ્ર્યદુઃખ ક્ષયકારણં ચ પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ॥૧૪૨॥

જેનું મન્ડળ પ્રકાશ કરનાર તથા વિશાળ છે, રત્ન સદૃશ
પ્રભાવાળું અને અનાદિ રૂપ છે, તથા દારિદ્ર્ય અને દુઃખનો ક્ષય

કરનાર છે. એવા શ્રેષ્ઠ સવિતા નારાયણનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૨.

યન્મંડલં દેવગણૈઃ સુપૂજિતં વિપ્રૈ સ્તુતં भावनमुक्तिकोविदम् ।
તં દેવદેવં પ્રણમામિ સૂર્યં પુનાતુ ॥ ૧૪૩ ॥

જે મંડળ દેવગુણોથી પૂજીત છે. વિપ્રોથી સ્તુતિ કરાયેલ છે. વિદ્વાનને મુક્તિ દાતા છે. દેવના દેવ સૂર્યને પ્રણામ કરું છું, તે ઉત્તમ સવિતાનારાયણનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૩

યન્મંડલં જ્ઞાનધનં ત્વગમ્યં ત્રૈલોક્યપૂજ્યં ત્રિગુણાત્મરૂપમ્ ।
સમસ્તતેજોમયદિવ્યરૂપં પુનાતુ માં તત્સવિ ॥ ૧૪૪ ॥

તે મંડળ જ્ઞાનધન, અગમ્ય, ત્રૈલોક્યને પૂજવા યોગ્ય ત્રિગુણાત્મરૂપ, સદૃશ તેજોમય, દિવ્યરૂપ એવું સવિતા નારાયણનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૪.

યન્મંડલં ગૂઢમતિપ્રબોધ ધર્મસ્ય વૃદ્ધિ કુરુતે જનાનામ્ ।

યત્સર્વપાપક્ષયકારણં ચ પુનાતુ માં ત ॥ ૧૪૫ ॥

જે મંડળ અજ્ઞાનીને જ્ઞાન આપનાર તથા મનુષ્યના ધર્મની વૃદ્ધિ કરનાર અને સર્વ પાપનો ક્ષય કરનાર ઉત્તમ પ્રકારનું સવિતા નારાયણનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૫

યન્મંડલં વ્યાધિવિનાશદક્ષં યદ્દગ્ધ્યજુઃસામસુ સંપ્રગીતમ્ ।

પ્રકાશિતં યેન ચ ભૂર્ભુવઃસ્વઃ પુનાતુ માં ત ॥ ૧૪૬ ॥

જે મંડળ વ્યાધિના વિનાશમાં કુશળ છે. અને જે ઋગ્, યજુ અને સામવેદમાં ગવાયેલ છે. જે યજી ભુર્ભુવસ્વ વિગેરે પ્રકાશ છે. તે ઉત્તમ સવિતા નારાયણનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૬

યન્મંડલં વેદાવિદો વદંતિ ગાયંતિ યચ્ચારણસિદ્ધસંઘાઃ ।

યઘ્યોગિનો યોગજુષાં ચ સંઘાઃ પુનાતુ માં ત૦ ॥ ૧૪૭ ॥

જે મંડળને વેદને જાણનારા સિદ્ધ લોકો કહે છે, ગાય છે, અને ઉચારે છે અને જેને યોગી લોકો યોગ સમયે નિરખે છે તે ઉત્તમ સૂર્ય મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૭

યન્મંડલં સર્વજનેષુ પૂજિતં જ્યોતિશ્ચ કુર્યાદિહ મર્ત્યલોકે ।

યત્કાલકાલાદિમનાદિરૂપં પુનાતુ માં ત૦ ॥ ૧૪૮ ॥

જે મંડળ સર્વજનોને પૂજવા યોગ્ય છે. અને જે આ મૃત્યુ લોકમાં પ્રકાશ કરે છે. જે કાળનાકાળ અનાદિ રૂપવાળું છે, તે ઉત્તમ સૂર્યનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૮

યન્મંડલં વિષ્ણુચતુર્મુખાસ્ત્ર્યં યદક્ષરં પાપહરં જનાનામ્ ।

યત્કાલકલ્પક્ષયકારણં ચ પુનાતુ માં ત૦ ॥ ૧૪૯ ॥

જે મંડળ વિષ્ણુ અને બ્રહ્માએ કહેલ છે અને જે મનુષ્યના અક્ષય પાપને પણ હરે છે. જે કાળ અને કલ્પના ક્ષયનું કારણ છે, તે શ્રેષ્ઠ સૂર્યનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૯

યન્મંડલં વિશ્વસૃજાં પ્રસિદ્ધમુત્પત્તિરક્ષાપ્રલયપ્રગલ્ભમ્ ।

યસ્મિન્જગત્સંહરતેઽસ્થિલં ચ પુનાતુ માં ત૦ ॥ ૧૫૦ ॥

જે મંડળ વિશ્વ રચાયું ત્યારથી પ્રસિદ્ધ, ઉત્પત્તિ, રક્ષા, અને નાશ કરવામાં સમર્થ, જેમાં અખિલ જગત્ સંહાર પામે છે તે શ્રેષ્ઠ સૂર્યનું મંડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૦

યન્મંડલં સર્વગતસ્ય વિષ્ણોરાત્મા પરં ધામ વિશુદ્ધતત્ત્વમ્ ।

સૂક્ષ્માંતરૈર્યોગપથાનુગમ્ય પુનાતુ માં તત્સ૦ ॥ ૧૫૧ ॥

જે મન્ડળ સર્વ જીવના અન્તર્યામી વિષ્ણુનો આત્મા છે. પરમ ધામ છે, વિશુદ્ધ તત્ત્વ છે તથા સૂક્ષ્મ ।વચાર વડે યોગ માર્ગે જવા યોગ્ય છે, તે શ્રેષ્ઠ સૂર્યનું મન્ડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૧

યન્મંડલં બ્રહ્મવિદો વદંતિ ગાયંતિ ચચારણસિદ્ધસંઘાઃ ।

યન્મંડલં વેદવિદઃ સ્મરંતિ પુનાતુ માં તત્સ૦ ॥ ૧૫૨ ॥

જે મન્ડળને બ્રહ્મવાદિયો કહે છે. ગાય છે, તથા સિદ્ધ લોકો ઉચારણ કરે છે. જે મન્ડળને વેદને જાણવાળાઓ સ્મરણ કરે છે. તે શ્રેષ્ઠ સૂર્યનું મન્ડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૨

યન્મંડલં વેદવિદોપગીતં યદ્યોગિનાં યોગપથાનુગમ્યમ્ ॥

તત્સર્વવેદં પ્રણમામિ સૂર્ય પુનાતુ માં ત૦ ॥ ૧૫૩ ॥

જે મન્ડળ વેદ જ્ઞાતા પુરુષોને ગાયન કરવા યોગ્ય, તથા જે યોગિયોના યોગ માર્ગે કરીને અનુગમ્ય, અને તે સર્વને જાણનાર સૂર્યને પ્રણામ કરું છું, તે શ્રેષ્ઠ સૂર્ય મન્ડળ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૩

મંડલાષ્ટમિદં પુણ્યં યઃ પઠેત્સતતં નરઃ ।

સર્વપાપવિશુદ્ધાત્મા સૂર્યલોકે મહીયતે ॥ ૧૫૪ ॥

આવાં આઠ મંગળવાળાં પુણ્યરૂપ આદિત્ય હૃદયનો જે મનુષ્ય નિરંતર પાઠ કરે છે, તે સર્વ પાપથી મુક્ત શુદ્ધાત્મા સૂર્ય લોકમાં જાય છે. ૧૫૪

ધ્યેયઃ સદા સવિતૃમંડલમધ્યવર્તી નારાયણઃ સરસિજાસનસન્નિવિષ્ટઃ ।
કેપૂરવાન્મકરકુંડલવાન્ ફિરીટી હારી હિરણ્મયવપુર્ધૃતશંખચક્રઃ ૫૫

સૂર્ય મન્ડળના મધ્યને વિષે રહેનારા અને બ્રહ્માના આસને કરીને યુક્ત તથા મકરાકૃત કુંડલ, કિરીટ, તથા તાપને હરણુ કરનાર સુવર્ણ સમાન જેતું શરીર છે અને શંખ ચક્ર ધારણુ કરેલ છે. એવા નારાયણનું સદા ધ્યાન કરવું. ૧૫૫

સન્નિવચક્રં રવિમંડલે સ્થિતં કુશેશયક્રાંતમનતંમચ્યુતમ્ ।

ભજામિ બુદ્ધ્યા તપનીયમૂર્તિં સુરોત્તમં ચિત્રવિભૂષણોજ્વલમ્ ૫૬

શંખ અને ચક્રવડે કરીને યુક્ત રવિ મન્ડળમાં સ્થિત, દર્ભને વિષે વ્યાપ્ત, અનન્ત, અચ્યુત, અને તપાવનારી જેની મૂર્તિ છે, દેવતાઓમાં ઉત્તમ, નાના પ્રકારનાં ભૂષણોથી ઉજ્જ્વળ નારાયણને શુદ્ધિ પૂર્વક ભજનું છું. ૧૫૬

एवं ब्रह्मादयो देवा ऋषयश्च तपोधनाः ।

कीर्तयन्ति सुरश्रेष्ठं देवं नारायणं विभुम् ॥ ૧૫૭ ॥

આ પ્રમાણે બ્રહ્મા-આદિ દેવતા, ઋષિયો, અને તપ છે ધન જેને એવા યોગીઓ, દેવતાઓમાં શ્રેષ્ઠ વિભુ એવા સૂર્ય નારાયણને કહે છે. ૧૫૭

वेदवेदांगशारीरं दिव्यदीप्तिकरं परम् ।

रक्षोघ्नं रक्तवर्णं च सृष्टिसंहारकारकम् ॥ ૧૫૮ ॥

વેદ, વેદનાં અંગ અને શરીર તે સર્વનો દિવ્ય પ્રકાશ કરનારા રાક્ષસને હણનારા લાલ છે વર્ણુ જેનો અને સૃષ્ટિનો સંહાર કરનારા છે.

एकंचक्रोरथो यस्यः दिव्यः कनकभूषितः ।

स मे भवतु सुप्रीतः पद्महस्तो दिवाकरः ॥ ૧૫૯ ॥

જેનો ભવ્ય સુવર્ણથી શોભાયમાન એક પૈડાંવાળો રથ છે, અને હાથમાં જેણે કમળ ધારણ કરેલ છે. એવા સૂર્ય મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ. ૧૫૯

આદિત્યઃ પ્રથમં નામ દ્વિતીયં તુ દિવાકરઃ ।

તૃતીયં ભાસ્કરઃ પ્રોક્તં ચતુર્થં તુ પ્રભાકરઃ ॥ ૧૬૦ ॥

પ્રથમ નામ આદિત્ય છે. બીજું નામ દિવાકર છે. ત્રીજું ભાસ્કર અને ચોથું પ્રભાકર કહેવાય છે. ૧૬૦

પંચમં તુ સહસ્રાંશુઃ ષષ્ઠં ચૈવ ત્રિલોચનઃ ।

સપ્તમં હરિદશ્વથ્ર અષ્ટમં તુ વિભાવસુઃ ॥ ૧૬૧ ॥

પાંચમું સહસ્રાંશ, છઠું ત્રિલોચન, સાતમું હરિદશ્વ અને આઠમું વિભાવસુ નામ કહેવાય છે. ૧૬૧

નવમં દિનકૃત્પ્રોક્તં દશમં દ્વાદશાત્મક્ ।

एकादशं त्रयीमूर्तिर्द्वादशं सूर्य एव च ॥ १६२ ॥

નવમું દિનકર, દશમું દ્વાદશાત્મક, અગ્યારમું ત્રયીમૂર્તિ અને બારમું સૂર્ય નામ કહેવાય છે. ૧૬૨

द्वादशादित्यनामानि प्रातःकाले पठेन्नरः ।

दुःस्वप्ननाशनं चैव सर्वदुःखं च नश्यति ॥ १६३ ॥

આ બાર આદિત્યના નામનો જે મનુષ્ય પ્રાતઃકાળે પાઠ કરે, તેા તેના દુષ્ટ સ્વપ્નનો નાશ થાય છે અને તેનાં સર્વ દુઃખ પણ નાશ થઈ જાય છે. ૧૬૩

દદ્રૂકષ્ટહરં ચૈવ દારિદ્ર્યં હરતે ધ્રુવમ્ ।

સર્વતીર્થપ્રદં ચૈવ સર્વકામપ્રવર્ધનમ્ ॥ ૧૬૪ ॥

દાદર અને કાકના રોગને હરે છે અને દારિદ્રને નિશ્ચય દૂર કરે છે. તથા સર્વ તીર્થોના પુણ્યને આપનાર અને સર્વ કામની વૃદ્ધિ કરનાર છે. ૧૬૪

યઃ પઠેત્પ્રાતઃતથાય ભક્ત્યા નિત્યામિદં નરઃ ।

સૌખ્યમાયુસ્તથાઽરોગ્યં લભતે મોક્ષમેવ ચ ॥ ૧૬૫ ॥

જે મનુષ્ય પ્રભાતે શક્તિસહ આતો પાઠ કરે, તે સુખ આયુ આરોગ્ય અને મોક્ષને પામે છે. ૧૬૫

અગ્નિમીલે નમસ્તુભ્યમિષેત્વોર્જેસ્વરૂપિણે ।

અગ્ન આયાહિ વીતસ્ત્વં નમસ્તે જ્યોતિષાં પતે ॥ ૧૬૬ ॥

અગ્નિ મીલે તમને નમસ્કાર છે. ઇષેત્વોર્જે એવા મંત્ર સ્વરૂપી, તારામન્ડલના સ્વામી સૂર્યનારાયણને નમસ્કાર છે. ૧૬૬

શન્નો દેવિ નમસ્તુભ્ય જગચ્ચક્ષુર્નમોઽસ્તુ તે ।

પંચમાયોપવેદાય નમઃતુભ્યં નમો નમઃ ॥ ૧૬૭ ॥

શન્નો દેવી એવા મંત્ર તે રૂપી, આપને નમસ્કાર છે. જગતના ચક્ષુ આપને નમસ્કાર છે. પાંચમા ઉપવેદ રૂપી તમને નમસ્કાર છે, પુનઃ પુનઃ નમસ્કાર છે. ૧૬૭

પદ્માસનઃ પદ્મકરઃ પદ્મગર્ભસમચ્યુતિઃ ।

સપ્તાશ્વરથસંયુક્તો દ્વિમુજઃ સ્યાત્મદા રવિઃ ॥ ૧૬૮ ॥

કમળ જેનું આસન છે, કમળ જેના હાથમાં છે. કમળના મર્મ સમાન જેની કાન્તિ છે. સાત અશ્વ કરીને યુક્ત છે રથ જેનો તથા બે ભુજવાળા રવિ સદા અમારી પાસે રહો. ૧૬૮

આદિત્યસ્ય નમસ્કારં યે કુર્વતિ દિને દિને ।

જન્માંતરસહસ્રેષુ દારિદ્ર્યં નોપજાયતે ॥ ૧૬૯ ॥

જે કોઈ મનુષ્ય રોજ રોજ આદિત્યને નમસ્કાર કરે છે. તે હજારો જન્મમાં પણ દરિદ્ર થતો નથી. ૧૬૯

ઉદયગિરિમુપેતં માસ્કર પદ્મહસ્ત નિશ્ચિલભુવનનેત્રં
ત્તરત્નોપમેયમ્ । તિમિરકરિમૃગેન્દ્રં બોધકં પદ્મિનીના સુરવરમ-
ભિવદે સુંદર વિશ્વવંદ્યમ્ ॥

જે મેરૂ પર્વતમાંથી ઉદય થાય છે. એવા માસ્કર કે જેના હાથમાં કમળ છે, અખિલ ભુવનનાનેત્ર તથા ત્તરત્નોપમેય છે. તિમિર રૂપી હાથીનો નાશ કરવામાં મૃગેન્દ્રના સમાન અને કમળને બાજુનારા, તથા સુરવર જેને પ્રણામ કરે છે, એવા સુંદર અને વિશ્વને વન્દન કરવા યોગ્ય છે.

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
आदित्यहृदयस्तोत्र संपूर्णम् ।

હઠયોગપ્રદીપિકા.

મૂળ શ્લોક, તેની ગુજરાતી ટીકા તથા વિશેષ
વિવેચન સહિત.

આમાં સિદ્ધિઓ, તેમજ યમ નિયમ, ગ્રામુખાસન, વિરાસન,
મત્સ્યેન્દ્રાસન, મયુરાસન, પદ્માસન વગેરે તેમજ પ્રાણાયમ અને તેની
જુદી જુદી ઘણી બાબતો આમાં છે. અસાધ્ય રોગો પણ આ હઠ-
વિદ્યાના અભ્યાસથી સારા થયા છે અને થાય છે. રોગી શરીરને
માટે આ વિદ્યા એક માત્રારૂપ છે. ઉંચા કાગળ, પાકું પુઠું છતાં
કીંમત રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ માફ.

શિવગીતા- મૂળ શ્લોક ટીકા તથા વિવેચન સાથે

આમાં ભક્તોને તત્ક્ષીન કરી નાંખે તેવી
એકથી એક અપૂર્વ એવી ભક્તિ, મોક્ષાદિતી કથાઓ સાથે શ્રી
ભગવાન રામચંદ્રને તથા અગત્ય મુતીને ઉપદેશરૂપ સંવાદ
ઘણો જ આકર્ષક છે. કલજુગમાં શિવગીતાનો નિત્ય પાઠ દુઃખોને
દૂર કરી અક્ષય સુખ આપનારો છે. ઝલેજ ઉંચા કાગળ પાકું સોનેરી
પુઠું કિં. રૂ. ૧, પોસ્ટેજ ૦-૨-૦.

રૂપશંકાન્ત- આ પુસ્તક સંસારસાગરમાંથી તરવા એક
નોકારૂપ છે. આ પુસ્તકમાં સંસાર વ્યવ-

હારમાં જ રહી કૈવલ્યપદને માર્ગ દેખાડ્યો છે. વિશેષમાં ધાર્મિક
બાબતો દ્રષ્ટાન્ત સિદ્ધાન્ત રૂપે આપેલી હોવાથી ગમે તેવાં અજ્ઞાન
શ્રી પુરુષોને પણ ગમ્મત ગ્રાણી સાથે જ્ઞાન થાય છે જેથી વાંચતાં
ખિલકુલ કંટાળો આવતો નથી. કહો આનાથી વિશેષ સારું પુસ્તક
કયું જોઈએ ? કીંમત માત્ર રૂ. ૨૦. પોસ્ટેજ ૪ આના.

શિવપુરાણ- કવિ દુર્ગાશંકરકૃત (ગણીમાં) આમાં પ્રજ્ઞા વિજ્ઞાન અને હૃદયશરણ ઉત્પત્તિ

યવું, લિંગોત્પત્તિ, શિવજીએ ચંપા કેવડાને આપેલો શ્રાપ, ગણેશ ઉત્પત્તિ, ગંગા ઉત્પત્તિ, પતિવ્રતા ધર્મ, રૂદ્રાક્ષ વિભુતી મહાત્માદિ ધણી રસિક કથાઓનો સંગ્રહ છે. **અક્ષર આ લાઈન**

જેવા મ્હોટા છે. પાકું સોનેરી પુકું, છતાં કીંમત બે રૂપીયા પોસ્ટેજ ત્રણ આના.

રામાયણ- ગોસ્વામી શ્રીતુલસીદાસજી કૃત. (ગુજરાતીમાં) શ્રી રામાયણ એ શાસ્ત્રનું શાસ્ત્ર છે,

ઇતિહાસનો ઇતિહાસ છે અને જ્ઞાન તેમજ ઉપદેશથી અક્ષરે અક્ષર રસમય બનેલું વાર્તામય વાંચન છે. આ તુલસીદાસની રસમય વાણીથી રચેલું છે કે તેનું રસામૃત પાન કરતાં ભક્તોનાં હૃદય ડોલવા લાગે છે અને ભક્તિરસથી ઉછળીને ઉમરાઈ જાય છે. આજમોઢ ન જાણનારા સાધુ આનો મુળ ભાગ પણ ગુજરાતી અક્ષરમાં જ રાખેલો છે જેથી થોડું ભણેલાં સ્ત્રી પુરૂષો તુલસીદાસની અમુલ્ય વાણી ધણી જ સહેલાઈથી વાંચી સમજી શકે છે. આટલી સગવડતાવાળું અને આટલું સસ્તું રામાયણ આજ છે. કાગળ ગ્લેઝ ઉંચા, પાકું સોનેરી પુ. ૬૧x૬૧ ઈંચ લંબાઈ પહોળાઈવાળાં ૧૧૪૦ પૃષ્ઠ છતાં કિંમત રૂ. ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ ૧૦ આના.

મળવાનું ઠેકાણું,

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુટે બુકસેલર

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

બૃહત સામુદ્રિક શાસ્ત્ર-ભૂત ભવિષ્ય અને વત

આ એક અત્યંત અમૂલ્ય ગ્રંથ છે. આમાં હસ્ત, પગ, કપાળ આ શરીરનાં એવાંજ ભાગોપરની રેશાઓ વિપરીત ભૂત ભવિષ્ય જાણી શકાય છે. જોશી બનવા સારું નહીં પણ પોતા સખધી ભવિષ્ય જાણવા સારું આ પુસ્તક વાંચવાની ખાસ જરૂર છે. ગ્લેજ ઉંચકાગળ પાકું પુઠું કી. ૧૨ આના.

ગોસ્વામી શ્રી તુલસીદાસજી કૃત.

રામાયણ- (ગુજરાતીમાં) શ્રી રામાયણ એ શાસ્ત્રનું શાસ્ત્ર છે ઇતિહાસનો ઇતિહાસ છે અને જ્ઞાન તેમજ

કુપદેશથી અક્ષરે અક્ષર રસમય અનેકું વાર્તામય વાંચન છે. આ તુલસીદાસની રસમય વાણીથી રચેલું છે કે તેનું રચામૃત પાન કરતાં બદ્ધોના હૃદય ડોલવા લાગે છે અને ભક્તિ રસથી વિછળી વિછળીને ઉભરાઈ જાય છે. આજબોધ ન જાણનારા સારૂ આનો મુળ ભાગ પણ ગુજરાતી અક્ષરમાંજ રાખેલો છે જેથી થોડું બહેલા સ્ત્રી પુરુષો તુલસીદાસની અમુલ્ય વાણી ઘણીજ સહેલાઈથી વાંચી સમજી શકે છે. ઉંચા કાગળ પાકું સોનેરી પુઠું ૧૫X૮૫ કીમત ૧૧૪૦ ૫૪ છતાં કીમત રૂ. ૪-૦-૦ પોષ્ટેજ ૧૨ આના.

શીવ ગીતા-મુળ શ્લોક દીકા તથા વીવેચન સાથે આમાં શીવ ભક્તોને તક્ષીન કરી નાંખે

તેના એકથી એક અપૂર્વ એવો ભક્તિ, મોક્ષાદિનો વિપદેશરૂપ સંવાદ ઘણોજ આકર્ષક છે. કલ્પજુગમાં શિવ ગીતાનો નિત્ય પાઠ દુઃખોને દૂર કરી અક્ષય સુખ આપનારો છે. ગ્લેજ પુઠું કી. ૩. ૧૧ પોષ્ટેજ ૨ આના.

મહાદેવ રામચંદ્ર જીજી

